

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2018-06-05

Diarienummer 0523/18

Ann Bergström/Kultur/GBGStad, Mikael

Nanfeldt/Kultur/GBGStad

Telefon: 031-368 31 75

E-post: ann.bergstrom@kultur.goteborg.se

Redovisning av uppdrag – Genomlysning av kulturella och kreativa näringar inom mode, design, konsthantverk och arkitektur i Göteborg

Förslag till beslut

I kulturnämnden

1. Kulturnämnden godkänner föreliggande redovisning av uppdrag: Genomlysning av kulturella och kreativa näringar inom mode, design, konsthantverk och arkitektur i Göteborg.
2. Kulturnämnden förklarar uppdraget att genomlysa området kulturella och kreativa näringar inom mode, design, konsthantverk och arkitektur i Göteborg som fullgjort.
3. Kulturnämnden ger förvaltningen i uppdrag att, i samverkan med berörda förvaltningar, utveckla ett stadenövergripande arbetssätt för arbetet med kulturella och kreativa näringar inom mode, design, konsthantverk och arkitektur i Göteborg.
4. Kulturnämnden ger förvaltningen i uppdrag att ta fram förslag till en handlingsplan för ett långsiktigt strategiskt arbete med kulturella och kreativa näringar inom mode, design, konsthantverk och arkitektur i Göteborg i samverkan med berörda parter.
5. Kulturnämnden antecknar det statliga uppdraget till Röhsska museet att utveckla en nationell mötesplats för konsthantverk och design och samverka med lokala, regionala och nationella aktörer inom området.

Sammanfattning

På uppdrag av kulturnämnden genomfördes under perioden januari – april 2018 en genomlysning av området kulturella och kreativa näringar inom mode, design, konsthantverk och arkitektur i Göteborg. Syfte är att identifiera framgångsfaktorer, utmaningar, behov och utvecklingsmöjligheter. Genomlysningen har genomförts genom möten, samtal och intervjuer med ett femtiotal aktörer på såväl lokal, regional som nationell nivå.

De kulturella och kreativa näringarna får allt större betydelse, men behovet av en samordnande plattform för att driva frågor och synliggöra delområdena är angeläget. Det skapar förutsättningar för samsyn och samverkan såväl inom staden, med

Göteborgsregionen (GR) och Västra Götalandsregionen (VGR) som med externa parter och tvärssektoriellt. Vikten av samverkan med VGR är väsentlig för framgång i arbetet med de kulturella och kreativa näringarna.

Ekonomiska konsekvenser

Genomlysningens rekommendationer genererar inte några direkta ekonomiska konsekvenser utan det är avhängigt eventuella kommande satsningar inom området och hanteras i förekommande fall i ett senare skede. Såvida förvaltningen får i uppdrag att utforma en handlingsplan för de berörda områdena inom KKN kan de ekonomiska konsekvenserna utvecklas där.

Barnperspektivet

Genomlysningen pekar inte på några särskilda aspekter som har bäring på barnperspektivet. Eventuella framtida satsningar kan komma att få positiva effekter på detta perspektiv.

Jämställdhetsperspektivet

En viss ojämlikhet kan märkas inom de enskilda delområdena men i ett övergripande perspektiv går det inte att peka på någon direkt uttalad ojämlikhet. Det tenderar att finnas en uppdelning i kvinnligt/manligt mellan delområdena. Mode och konsthantverk har fler kvinnliga utövare medan arkitektur och design upplevs som mer manligt dominerade. Många enskilda utövare inom området kulturella och kreativa näringar inom mode, design, konsthantverk och arkitektur i Göteborg är kvinnor. Att stärka området kan ge möjlighet för dessa att fortsätta verka i Göteborg.

Mångfaldsperspektivet

Av genomlysningen framgår att det finns en utmaning inom området kulturella och kreativa näringar inom mode, design, konsthantverk och arkitektur i Göteborg vad gäller mångfaldsperspektivet. När det gäller integrering upplevs delområdena huvudsakligen som ”vita”. Det är viktigt att ta vara på talanger oavsett bakgrund eller kön och skapa möjligheter för dessa, annars riskerar man att viktig kompetens försvinner från Göteborg. Ett mer inkluderande förhållningssätt efterfrågas. I det fortsatta arbetet med kulturella och kreativa näringar bör frågan om representation beaktas.

Miljöperspektivet

Kulturförvaltningen ser i nuläget inga särskilda miljökonsekvenser. Däremot finns inom delområdena en strävan efter att bidra till ett miljömässigt hållbart samhälle. Eventuella framtida satsningar kan komma att få positiva effekter på detta perspektiv.

Omvärldsperspektivet

På nationell, regional och delregional nivå finns aktörer som verkar för kulturella och kreativa näringar inom mode, design, konsthantverk och arkitektur, bland annat genom strategiskt arbete med området. Västra Götalandsregionen har sedan 2013 ett handlingsprogram för kulturella och kreativa näringar, 2013 – 2016. Berörda nämnder fattade 2018-04-17 beslut om nytt handlingsprogram för perioden 2018 – 2020 samt om budget för detta. Inom de fyra kommunalförbunden i Västra Götaland arbetar man strategiskt med sektorn kulturella och kreativa näringar på olika sätt och i olika omfattning. Sektorn ses som viktig i ett samhällsutvecklingsperspektiv.

Av kartläggningen av arbetet med kulturella och kreativa näringar inom mode, design, konsthantverk och arkitektur i Stockholm, Göteborg och Malmö framgår att det både finns gemensamma utgångspunkter men också olika förutsättningar. Förutsättningarna för KKN-området inom delområdena mode, design, konsthantverk och arkitektur liknar varandra till många delar i Stockholm, Göteborg och Malmö. Arbetet har pågått olika länge i de tre städerna och skiljer sig åt i vissa delar, i andra fall finns det sådant som är lika. Gemensamt är att ansvaret för arbetet organisatoriskt är huvudsakligen fördelat mellan näringslivsförvaltningen med fokus på de kulturella näringarna och kulturförvaltningen med fokus på den konstnärliga och kreativa kärnan. Samarbete sker med andra förvaltningar och bolag samt med externa. Stockholms Stad har arbetat längst med KKN i denna form, i Göteborgs Stad har det arbetet med det gemensamma uppdraget mellan Business Region Göteborg och kulturförvaltning just påbörjats och i Malmö pågår ett sådant sedan 2014, men har inte formaliserats så som i Stockholm. Kulturlotsen i Stockholm är ett gott exempel på en stödform som har betydelse för utövarnas behov av tillgång till ateljéer och lokaler. Malmö Stads strategiska arbete med plattformen Design Malmö visar på betydelsen av stadens roll som facilitator för delområdena och dess utövare. Röhsska museet i Göteborg visar på vikten av en dedicerad arena och mötesplats för mode, design, konsthantverk och arkitektur.

Bilaga

1. *Allt finns i Göteborg! – Genomlysning av kulturella och kreativa näringar inom mode, design, konsthantverk och arkitektur i Göteborg.*

Ärendet

Kulturnämnden har gett förvaltningen i uppdrag (KN 2016-01-26 §9 Dnr 0122/14) att årligen genomlysna ett konstområde i Göteborg avseende rådande förutsättningar och utvecklingsområden.

Rapporten, ”*Allt finns i Göteborg*”, ger en nulägesbeskrivning av de kulturella och kreativa näringarna inom mode, design, konsthantverk och arkitektur i Göteborg. Genomlysningen ger också ett antal rekommendationer för fortsatt arbete med att stärka och utveckla sektorn kulturella och kreativa näringar inom mode, design, konsthantverk och arkitektur.

Beskrivning av ärendet

År 2013 antog kommunfullmäktige Göteborgs Stads Kulturprogram. Som ett led i att implementera kulturprogrammet inom stadens förvaltningar och bolag antog kulturnämnden våren 2016 handlingsplaner utifrån kulturprogrammets tre perspektiv; Konstpolitik, Kulturpolitik och Kulturplanering. Inom området Konstpolitik gav kulturnämnden förvaltningen i uppdrag att årligen genomlysna ett konstområde i Göteborg avseende rådande förutsättningar och utvecklingsområden. Syftet med genomlysningen är att tydliggöra det enskilda områdets utmaningar och behov. Genom den kunskap som genomlysningen ger kan staden sedan på olika sätt stärka och utveckla området genom olika satsningar i enlighet med syftet i konstpolitiken för att nå det som uttrycks som strategiska framtidsfrågor.

Föreliggande rapport är en genomlysning av sektorn kulturella och kreativa näringar inom mode, design, konsthantverk och arkitektur i Göteborg. Genomlysningen tydliggör området och identifierar framgångsfaktorer, utmaningar och behov samt utvecklingsmöjligheter. Genomlysningen har genomförts genom möten, samtal och intervjuer med ett femtiotal aktörer inom eller med koppling till området på såväl lokal, regional som nationell nivå. Samtliga intervjuade har på olika sätt kunskaper och erfarenheter som är betydelsefulla utifrån genomlysningens uppdrag. Kunskapsinhämtning har även skett genom skriftliga källor och via internet. En kartläggning med omvärldsanalys av arbetet med kulturella och kreativa näringar inom delområdena i Stockholm, Göteborg och Malmö samt nationellt och regionalt ingår också. Genomlysningen gör inte anspråk på att vara heltäckande utan ger en övergripande nulägesbeskrivning av området kulturella och kreativa näringar inom mode, design, konsthantverk och arkitektur i Göteborg.

Senast kulturförvaltningen genomförde en genomlysning inom fältet design och konsthantverk var 2003, men då inte specifikt utifrån perspektivet kulturella och kreativa näringar utan med fokus på att ge en översiktlig bild av designstaden Göteborg. Sedan dess har det vidgade designområdet utvecklats och varit föremål för framtagandet av en ny nationell politik för området. Någon genomlysning specifikt av sektorn kulturella och kreativa näringar har inte gjorts inom kulturförvaltningen tidigare.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Genomlysningen av kulturella och kreativa näringar inom mode, design, konsthantverk och arkitektur i Göteborg ger en fördjupad kunskap dels om delområdena, dels om de framgångsfaktorer, utmaningar och behov som finns övergripande inom området. Den beskriver också den betydelse kulturella och kreativa näringar har för samhället i stort

samt områdets utgångspunkter i dels den konstnärliga, kreativa kärnan, dels i kulturella näringar.

Genomlysningen innehåller rekommendationer till egen nämnd och förvaltning utifrån det som framkommit vid intervjuer med aktörer och utövare inom eller med koppling till området på lokal, regional och nationell nivå och utifrån genomlysningens uppdrag. Rekommendationerna handlar om att arbeta långsiktigt och strategiskt i syfte att stärka och utveckla sektorn kulturella och kreativa näringar inom mode, design, konsthantverk och arkitektur i Göteborg. De kan också kopplas till redan påbörjade uppdrag och processer inom Göteborgs Stad, som Röhsska museets statliga uppdrag som nationell mötesplats samt uppdraget om att skapa en samverkansplattform för kulturella och kreativa näringar inom mode, design, konsthantverk och arkitektur i Göteborg.

Området kulturella och kreativa näringar inom mode, design, konsthantverk och arkitektur i Göteborg berör flera områden inom konst- och kulturpolitik och har samtidigt koppling till andra politikområden. Därför rekommenderas att ett stadenövergripande arbetssätt med tydlig rollfördelning tas fram av berörda förvaltningar och bolag inom Göteborgs Stad.

För ett långsiktigt strategiskt arbete med kulturella och kreativa näringar inom mode, design, konsthantverk och arkitektur inom Göteborgs Stad krävs en vision och tydliga mål. För att kunna se och utvärdera effekterna av eventuella satsningar rekommenderas framtagande av i första hand en treårig handlingsplan med mätbara mål och delmål med utvärdering och uppföljning enligt tidplan.

Behovet av samordning för kraftsamling, en plattform för att driva frågor och synliggöra delområdena är återkommande och angeläget. Röhsska museet har från 2018 ett statligt uppdrag att utveckla en mötesplats för konsthantverk och design och samverka med relevanta lokal, regionala och nationella aktörer för området. Det är självklart att den samordnande roll som efterfrågas av aktörerna ingår i detta uppdrag. Genomlysningen rekommenderar att museet stärks i sin roll som nationell mötesplats, vilket också har tydlig bäring på intentionerna i regeringens proposition *Gestaltad livsmiljö*.

Tillgång till lokaler med rimliga kostnader och hyresnivåer är avgörande för många utövare inom delområdena. I genomlysningen presenteras Stockholms Stads stödform Kulturlots för kulturverksamheter som vill etablera eller omlokalisera konstnärlig verksamhet. Kulturlotsen erbjuder rådgivning och service samt utgör en länk mellan utövarna, Stadens förvaltningar och bolag samt kommersiella aktörer. Förvaltningen rekommenderas att undersöka möjligheten att införa en motsvarande stödform för utövarna i Göteborg.

Genomlysningen konstaterar sammanfattningsvis att det i Göteborg finns alla de förutsättningar och parametrar inom mode, design, konsthantverk och arkitektur som krävs för att stärka och utveckla kulturella och kreativa näringar inom delområdena och vara en designstad. Allt finns här redan: utövare, aktörer, arenor, uppdragsgivare och utbildningar. Det som behövs är att samordna och kraftsamla området för att synliggöra allt som finns, driva frågorna och stärka delområdena och sektorn kulturella och kreativa näringar i Göteborg. Detta bidrar till att stärka och utveckla Göteborg som en attraktiv stad att bo, verka i och besöka.

GÖTEBORGS STADS KULTURFÖRVALTNING

Anna Rosengren

Mikael Nanfeldt

Förvaltningsdirektör

Kulturstrategisk chef

Allt finns i Göteborg!

- Genomlysning av kulturella och kreativa näringar inom mode, design, konsthantverk och arkitektur i Göteborg

*Ann Bergström, utredare
Göteborgs Kulturförvaltning
April 2018*

Bildmaterial

Framsida:

Design: Designkanalen

Arkitektur: Nadén Arkitektur AB

Reklam: Aoki

Konsthantverk: Eva Zethraeus

Mode: Jumperfabriken

Baksida:

Konsthantverk: Upmarket

Arkitektur: Stadsbyggnadskontoret/Raumlabor, Berlin

Mode: Atacac

Reklam: F&B Happy

Speldesign: Ghost

Alla bilder publicerade med tillstånd av respektive företag.

Innehåll

	Sida
Sammanfattning	4
1. Inledning	5
1.1. Genomlysningens uppdrag	5
1.2. Genomförande	5
2. Begreppet kulturella och kreativa näringar (KKN)	5
2.1. Definition och avgränsning	6
3. Bakgrund	6
3.1. Göteborgs Stads Kulturprogram (2017)	6
3.2. Designstad Göteborg!?	7
3.3. Kommunfullmäktiges uppdrag – En samverkansplattform i Göteborg	7
3.4. Regeringens proposition Gestaltad livsmiljö	7
4. Kartläggning och omvärldsanalys	7
4.1. Statlig nivå – aktörer med betydelse för KKN inom mode, design, konsthantverk och arkitektur i Göteborg	7
4.2. Regional nivå – Västra Götaland	8
- Västra Götalandsregionen	8
- Kommunalförbunden i Västra Götaland	8
- Aktörer i Västra Götaland med betydelse för KKN inom mode, design, konsthantverk och arkitektur i Göteborg	9
4.3. Kommunal nivå – Stockholm, Göteborg och Malmö	10
- Stockholm	10
- Göteborg	13
- Malmö	20
4.4. Analys och slutsatser av kartläggningen av arbetet med KKN i Stockholm, Göteborg och Malmö	24
5. Fördjupad aktörsanalys: Framgångsfaktorer, utmaningar och behov inom mode, design, konsthantverk och arkitektur i Göteborg – sammanfattning av intervjuerna	26
5.1. Frågeställningar och fokus	26
5.2. Statistik	26
5.3. Övergripande slutsatser vid intervjuerna	26
- Förutsättningar	27
- Framgångsfaktorer	28
- Utmaningar	29
- Behov	31
- Andra synpunkter	32
6. Genomlysningens analys och slutsatser	32
7. Genomlysningens rekommendationer	33
Bilaga:	34
– 1. Källor	

Sammanfattning

På uppdrag av kulturnämnden genomfördes under perioden januari – april 2018 en genomlysning av området kulturella och kreativa näringar inom mode, design, konsthantverk och arkitektur i Göteborg i syfte att tydliggöra området och identifiera framgångsfaktorer, utmaningar, behov och utvecklingsmöjligheter samt förankra området i de kulturstrategiska mål som formuleras i Göteborgs Stads Kulturprogram.

Genomlysningen har genomförts genom möten, samtal och intervjuer med ett femtiotal aktörer inom eller med koppling till området på såväl lokal, regional som nationell nivå. Samtliga intervjuade har på olika sätt kunskaper och erfarenheter som är betydelsefulla utifrån genomlysningens uppdrag. Kunskapsinhämtning har även skett genom skriftliga källor och via internet. En kartläggning med omvärldsanalys av arbetet med kulturella och kreativa näringar inom delområdena i Stockholm, Göteborg och Malmö samt nationellt och regionalt ingår också. Genomlysningen gör inte anspråk på att vara heltäckande utan ger en övergripande nulägesbeskrivning av området kulturella och kreativa näringar inom mode, design, konsthantverk och arkitektur i Göteborg.

Av genomlysningen framgår att sektorn kulturella och kreativa näringar får en allt större betydelse för samhället i stort och påverkar många andra sektorer. Den har betydelse i stadsutvecklingen och påverkar staden genom närvaron av kreativa verksamheter och deras inverkan på stadsmiljön och på medborgarna. Den har också betydelse för stadens attraktivitet, tillväxt och innovationsförmåga. Det är därför angeläget att arbetet med kulturella och kreativa näringar inom offentlig verksamhet verkar för att skapa goda förutsättningar och möjligheter för aktörerna inom delområdena att kunna vara verksamma och vilja stanna i staden.

En rad utvecklingsområden inom de kulturella och kreativa näringarna inom delområdena har framkommit i kontakten med aktörerna. De framgångsfaktorer, utmaningar och behov som beskrivs berör flera områden inom konst- och kulturpolitik och har samtidigt koppling till andra politikområden. För detta behövs ett överstadengripande arbetssätt med tydlig rollfördelning. Det skapar förutsättningar för samsyn och samverkan såväl inom staden, med Göteborgsregionen och VGR som med externa parter och tvärsektoriellt. För ett långsiktigt strategiskt arbete med kulturella och kreativa näringar inom mode, design, konsthantverk och arkitektur inom Göteborgs Stad krävs en vision och en tidsatt handlingsplan med tydliga mål. Behovet av samordning för kraftsamling, en plattform för att driva frågor och synliggöra delområdena är återkommande och angeläget. Röhsska museet har från 2018 ett statligt uppdrag att utveckla en mötesplats för konsthantverk och design och samverka med relevanta lokal, regionala och nationella aktörer för området. Detta har också tydlig bäring på intentionerna i regeringens proposition *Gestaltad livsmiljö*. Tillgång till lokaler med rimliga kostnader och hyresnivåer är avgörande för många utövare inom delområdena. I genomlysningen finns goda exempel på hur staden kan bidra till detta

Genomlysningen konstaterar sammanfattningsvis att i Göteborg finns alla de förutsättningar och parametrar inom mode, design, konsthantverk och arkitektur som krävs för att stärka och utveckla kulturella och kreativa näringar inom delområdena och vara en designstad. Allt finns här redan: utövare, aktörer, arenor, uppdragsgivare och utbildningar. Det som behövs är att samordna och kraftsamla området för att synliggöra allt som finns, driva frågorna och stärka delområdena och sektorn kulturella och kreativa näringar i Göteborg. Detta bidrar till att stärka och utveckla Göteborg som en attraktiv stad att bo, verka i och besöka.

Allt finns i Göteborg!

1. Inledning

Kultur nämnden har gett förvaltningen i uppdrag att återkommande genomlysna olika kulturområden inom ramen för handlingsprogrammet för *Göteborgs Stads Kulturprogram* (KN 2016-01-26 §9). Genomlysningarna ska syfta till att beskriva det aktuella fältet, samt identifiera styrkor, utmaningar och utvecklingsmöjligheter och förankra i de kulturstrategiska mål som formulerats i Göteborgs Stads Kulturprogram. Stadens kulturstrategiska mål är formulerade utifrån kulturprogrammets tre dimensioner; konstpolitik, kulturpolitik och kulturplanering. Målen är:

- skapa goda och hållbara villkor för konsten och konstnärerna
- främja delaktighet, interkulturell dialog och människors lust att ta del av och utöva konst och kultur
- skapa en attraktiv livsmiljö i staden

Kulturstrategiska avdelningens uppgift är att driva och stödja förvaltningens interna och externa kulturstrategiska arbete utifrån kommunfullmäktiges och kultur nämndens mål, inriktningar, uppdrag samt Göteborgs Stads kulturprogram.

1.1. Genomlysningens uppdrag

Uppdraget har inneburit att genomföra en genomlysning i tre delar. Den första delen omfattar dels omvärldsanalys genom en kartläggning av hur arbetet med kulturella och kreativa näringar inom delområdena mode, design, konsthantverk och arkitektur har bedrivits i Malmö och i Stockholm, dels en kartläggning av motsvarande kontext i Göteborg. Fokus ligger på vad som har gjorts, framgångsfaktorer och utmaningar. Den andra delen av genomlysningen utgörs av en fördjupad aktörsanalys inom de fyra delområdena i Göteborg. Genomlysningens tredje del utgörs av rapport med analys och rekommendationer.

1.2. Genomförande

Genomlysningen har genomförts av en ensamutredare på uppdrag av avdelningschefen för kulturstrategiska avdelningen, Mikael Nanfeldt. Arbetet har kontinuerligt rapporterats till en styrgrupp bestående av avdelningschefen för Kulturstrategiska avdelningen, sektorschef Museer Britta Söderqvist samt avdelningschefen för Röhsska museet, Nina Due. Möten, samtal och intervjuer har genomförts med aktörer inom eller med koppling till området kulturella och kreativa näringar inom mode, design, konsthantverk och arkitektur på såväl lokal, regional som nationell nivå. Samtliga intervjuade har på olika sätt kunskaper och erfarenheter som är betydelsefulla utifrån genomlysningens uppdrag. Kunskapsinhämtning har också skett genom skriftliga källor och via internet. Genomlysningen gör inte anspråk på att vara heltäckande utan ger en övergripande nulägesbeskrivning av området kulturella och kreativa näringar inom mode, design, konsthantverk och arkitektur i Göteborg. Den presenterar även aktörer i såväl Göteborgsregionen som Västra Götaland vilka har påverkan på området kulturella och kreativa näringar i Göteborg. För att vidga perspektivet och sätta in Göteborg i en nationell kontext ingår en omvärldsanalys specifikt av Stockholm och Malmö. Genomlysningen har genomförts under perioden januari - april 2018.

2. Begreppet kulturella och kreativa näringar (KKN)

Begreppet kulturella och kreativa näringar (KKN) blev allmänt känt genom regeringens "Handlingsplan för kulturella och kreativa näringar", 2009. Idag talar många, inte minst ute i Europa, hellre om en kulturell och kreativ *sektor*, då man menar att det är ett mer omslutande begrepp med mindre utpräglad ekonomisk klang. KKN handlar om att kulturskapande också är en del av det ekonomiska i samhället. Dels som en egen näringsgren, men också genom att den påverkar andra näringsgrenar i samhället. Här finns en rad undersökningar och forskning som visar på KKN:s betydelse för utvecklingen av ekonomin och samhället i stort. För att förklara KKN används ofta den australiska professorn och kulturekonomen David Throsbys *Concentric Circles Model* (se figur sid 6). Throsby tänker sig KKN som en serie cirklar, med konsten och konstnärerna i mitten. Ju längre ut i cirkelmodellen man kommer, desto mer kommersiell är branschen som representeras. Modellen visar på vikten av att inte glömma bort den konstnärliga kärnan när man talar om KKN. Om inte kärnan finns, finns inte heller

de kulturella näringarna, de kreativa näringarna eller några andra näringar som kan dra nytta av kraften och nyskapandet i det konstnärliga. Kort sagt, utan konstnärlig kvalitet blir det ingen business.

Den kulturella och kreativa sektorn - David Throsbys cirkelmodell

1. Kreativa kärnan:

Icke industriella aktiviteter (det konstnärliga)

2. Kulturella näringar:

Syfte att reproducera, baserat på immaterialrätt

3. Kreativa näringar och aktiviteter:

Användningen av kreativa färdigheter utanför den kulturella sektorn

4. Relaterade näringar:

exempelvis IKT (Informations- och kommunikationsteknologi)

”Forskningen visar att ett besök på museet värderas högt och varje krona som satsas av offentliga medel ger 20 kronor tillbaks till Tjörn och regionen..”

(John Armbricht och Tommy D. Andersson, GU/Handelshögskolan 2010: En studie av samhällsekonomi kring Nordiska Akvarellmuseet)

”Ett tech-jobb genererar 5 nya jobb i andra branscher”

(Julika Lamberth, Invest Stockholm)

2.1. Definition och avgränsning

”Kulturella och kreativa näringar består av företag med kulturskapande eller kreativa processer som sin affärsidé eller som sin råvara. Det finns också företag som bygger vidare på andras skapande, exempelvis genom distribution och handel eller genom utveckling av digitala tjänster med kulturellt innehåll.” (Tillväxtverket – Kreametern) I KKN ingår enligt tillväxtverket Arkitektur, Design och formgivning, Slöjd och hantverk, Dataspel, Media och marknadskommunikation, Mode, Film, Foto, Konst, Litteratur, Musik, Scenkonst, Måltid, Upplevelsebaserat lärande samt Kulturarv.

Den föreliggande genomlysningen är i enlighet med uppdraget specifikt inriktad på KKN inom mode, design, konsthantverk och arkitektur i Göteborg. I begreppet Design ingår här även Dataspel (speldesign) samt Media och kommunikation samt i begreppet Konsthantverk ingår här även Slöjd och hantverk. Fokus i genomlysningen ligger på KKN inom delområdena mode, design, konsthantverk och arkitektur i Göteborg samt på sådant som påverkar dessa.

3. Bakgrund

3.1. Göteborgs Stads Kulturprogram (2017)

I Göteborgs Stads kulturprogram lyfts KKN fram som ett av fyra övergripande perspektiv i avsnittet *Övergripande perspektiv* under rubriken *Ekonomiskt perspektiv*. I avsnittet *Konstpolitik* är den professionella kvalitativa konsten i fokus, dvs det som är kärnan i KKN. Här lyfts bl a en starkt infrastruktur, ett utökat lokalt samarbete och en starkt finansiering fram som strategiska framtidsfrågor. I avsnittet *Kulturpolitik* finns KKN med som en av sex strategiska framtidsfrågor och i avsnittet om *Kulturplanering* beskrivs stadsplanering med fokus på stadens kulturella resurser och hur dessa kan bidra till stadsutvecklingen, inte minst syftet att skapa goda förutsättningar för en hållbar utveckling. Här kan kreativa kluster få betydelse för en levande stadsmiljö och utvecklingen i stadens alla delar. Kulturplanering är kulturnämndens ansvar, men alla förvaltningar och bolag är viktiga aktörer, inte minst Business Region Göteborg (BRG), stadsbyggnadskontoret, fastighetskontoret, trafikkontoret och park- och naturförvaltningen.

3.2 Designstad Göteborg!?

2003 genomförde kulturförvaltningen en genomlysning av design- och konsthantverksområdet, *Designstad Göteborg!?*, men då inte specifikt utifrån perspektivet kulturella och kreativa näringar utan med fokus på att ge en översiktlig bild av designstaden Göteborg med dess styrkor och utmaningar samt ge förslag på insatser för att stärka design- och konsthantverksområdet i Göteborg. Genomlysningens huvudförslag 2003 var att etablera Göteborg som Nordens ledande designstad samt att förutsättningslöst fortsätta utredningsarbetet av detta i samarbete med BRG och branschen.

3.3. Kommunfullmäktiges uppdrag - En samverkansplattform i Göteborg

Göteborgs Stads kommunfullmäktige har i Göteborgs Stads Budget 2018 gett Business Region Göteborg uppdraget att i samverkan med kulturförvaltningen skapa en samverkansplattform tillsammans med akademi, de kreativa och kulturella branscherna och ideella aktörer inom mode, design, konsthantverk och arkitektur.

3.4. Regeringens proposition Gestaltad livsmiljö

Kulturförvaltningen har en målsättning att stärka den påbörjade dialogen med Kulturdepartementet avseende möjligheten för Röhsska museet att anta ett noduppdrag så som det är beskrivet i regeringens proposition *SOU 2017/18:110 Gestaltad livsmiljö*. I direktivet från Kulturdepartementet för det statliga bidrag museet erhåller för år 2018 står det att "Röhsska museet ska verka för att utveckla en mötesplats för design och konsthantverk och samverka med relevanta lokala, regionala och nationella aktörer inom området". Den föreliggande genomlysningen kommer även vara en förberedelse även för detta.

4. Kartläggning och omvärldsanalys

I genomlysningens uppdrag ingår att kartlägga arbetet med KKN i Stockholm, Göteborg och i Malmö med fokus på vad som gjorts, vilka framgångsfaktorer och utmaningar som finns. För att få en helare bild av de parametrar som påverkar arbetet med mode, design, konsthantverk och arkitektur inom KKN i Göteborg berör genomlysningen helt kortfattat även den statliga nivån och arbetet med KKN i Västra Götaland.

Sektorn KKN får allt större betydelse i takt med att den traditionella tillverkningsindustrin förändras. I EU utgör sektorn 3,1 procent av den totala arbetsmarknaden och 2,6 % av medlemsländernas samlade BNP. I Sverige står KKN för 3,3 % av BNP med en tillväxttakt på ca 5,5 %. Ca 117 000 företag är verksamma inom de kulturella och kreativa näringarna i Sverige. Av dessa är ca 83 % enmansföretag.

"Storstadslänen Stockholm, Västra Götaland och Skåne står för de största andelarna av både samtliga företag och av de kulturella och kreativa företagen (i landet). Anmärkningsvärt är att nästan hälften av alla kulturella och kreativa företag finns i Stockholms län, jämfört med knappt en tredjedel av samtliga företag. Samma län ligger i topp när det gäller andelen kulturella och kreativa företag av samtliga företag i respektive län. Högst ligger Stockholm som även har märkbart högre andel (19%) än de övriga storstadslänen Västra Götaland (12 %) och Skåne (11 %) samt övriga regioner."
(ur Tillväxtverket: Var finns de kulturella och kreativa företagen, 2016-05-23)

4.1. Statlig nivå - aktörer med betydelse för KKN inom mode, design, konsthantverk och arkitektur i Göteborg

På statlig nivå finns ett antal aktörer som verkar för KKN på olika sätt och i olika sammanhang, exempelvis Kulturrådet, Tillväxtverket, Vinnova, Exportrådet, Svenska Institutet, m.fl. Bland statliga aktörer med betydelse för delområdena finns Statens centrum för arkitektur och design (ArkDes), Boverket med den nya tjänsten som Riksarkitekt samt statliga museer med designsamlingar.

Regeringen fattade 1998 beslut om ett särskilt handlingsprogram för området arkitektur, form och design, Framtidsformer (prop. 1997/98:117), vilket var första gången initiativ tagits för att få en samlad politik för området. Under våren 2018 väntas riksdagen besluta om en ny politik för området i

enlighet med regeringens proposition 2017/18:110 *Politik för gestaltad livsmiljö*. I propositionen finns flera förslag som på olika sätt kan påverka KKN inom delområdena i Göteborg. Framför allt gäller detta Röhsska museet, som bedöms ha en långsiktig potential som regional mötesplats för området gestaltad livsmiljö och som samarbetspart till statliga aktörer inom området. I Kulturdepartementets villkor för det statliga bidraget till museet från och med 2018 står att ”Röhsska museet ska verka för att utveckla en mötesplats för design och konsthantverk och samverka med relevanta och nationella aktörer inom området”.

4.2. Regional nivå – Västra Götaland

Västra Götaland är Sveriges största region med ca 1,5 miljoner invånare, 49 kommuner och fyra kommunalförbund i samverkan; Göteborgsregionens Kommunalförbund, Fyrbodals Kommunalförbund, Sjuhärads Kommunalförbund samt Skaraborgs Kommunalförbund. Västra Götalandsregionen och de fyra kommunalförbunden bedriver strategiskt arbete för KKN inom delområdena på olika sätt och i olika omfattning. Modebranschen är den största branschen och utgör ca 36 % av sektorn KKN i Västra Götaland.

Västra Götalandsregionen (VGR)

Inom VGR har kulturnämnden (KUN) och regionutvecklingsnämnden (RUN) det gemensamma ansvaret för KKN utifrån respektive uppdrag och antog därför ett gemensamt handlingsprogram för området, *Västra Götalandsregionens handlingsplan för de kulturella och kreativa näringarna 2013 – 2016*. Under hösten 2017 slututvärderades handlingsprogrammet och ett nytt handlingsprogram, *Västra Götalandsregionens handlingsplan för de kulturella och kreativa näringarna 2018 – 2020*, antogs 2018-04-17 av de två nämnderna med beslut om att avsätta medel för genomförandet. Handlingsprogrammet är kopplat till andra styrdokument inom VGR: *Västra Götaland 2020. Strategi för tillväxt och utveckling*, *En mötesplats i världen – Kulturstrategi för Västra Götaland 2012* samt *Västra Götalandsregionens budget 2014. Politiska prioriteringar och fokus för KUN: ”Stärka kulturella och kreativa näringars betydelse för innovativutveckling och attraktionskraft i Västra Götaland”*.

Kommunalförbunden i Västra Götaland

De fyra kommunalförbunden i Västra Götaland, Göteborgsregionens Kommunalförbund, Fyrbodals Kommunalförbund, Sjuhärads Kommunalförbund samt Skaraborgs Kommunalförbund, arbetar på olika sätt och i olika omfattning med sektorn KKN.

Boråsregionen – Sjuhärads kommunalförbund

I *Kulturplanen för Boråsregionen 2016 – 2019* lyfts KKN i avsnittet Målbilder för kulturutveckling i Boråsregionen 2018 under rubriken Kreativt kluster för kultur. Bland utvecklingsinsatserna finns: att verka för att synliggöra och stärka de kulturella kreativa näringarna i området, verka för en utveckling av befintliga och nya kultursystem samt verka för ett regionalt arbete i syfte att utveckla de kulturella kreativa näringarna. Boråsregionen omfattar nio kommuner med tillsammans 280 000 invånare: Bollebygd, Borås, Herrljunga, Mark, Svenljunga, Tranemo, Ulricehamn, Varberg och Vårgårda.

Fyrbodals kommunalförbund

Visionen för Kultur Fyrbodals är att Fyrbodals ska skapa landets bästa system för att stödja kulturföretagande och verksamheter inom kulturområdet. Bland målsättningarna finns: att verka för fler verksamheter genom ökat kulturföretagande, successiv utveckling av korsbefruktningsmetoder mellan kultur och näringsliv samt långsiktig utveckling av samarbete mellan konstnärer och planerare. Fyrbodals arbetar också med en kartläggningsmetod av kulturella och kreativa näringar, Kreativa kraftfält (KKF). Fyrbodals kommunalförbund omfattar 14 kommuner med tillsammans 270 000 invånare: Bengtsfors, Dals-Ed, Färgelanda, Mellerud, Munkedal, Orust, Sotenäs, Strömstad, Tanum, Trollhättan, Uddevalla, Vänersborg och Åmål.

Göteborgsregionens kommunalförbund (GR)

GR:s uppgift är att verka för samarbete över kommungränserna och vara ett forum för idé- och erfarenhetsutbyte inom regionen. Verksamheten inom GR ska vara till kommunal nytta, samtidigt som den ska stärka regionen nationellt och internationellt. Något arbete med särskild inriktning på specifikt KKN eller kulturfrågor finns inte. Fokus ligger på regional struktur. Göteborgs Stads kommunala bolag Business Region Göteborg (BRG) har uppdraget att stärka näringslivsutvecklingen såväl i Göteborg som i GR. (Se vidare under rubriken *Göteborgs Stads arbete med KKN*). GR omfattar 13 kommuner med tillsammans ca 1 miljon invånare: Ale, Alingsås, Göteborg, Härryda, Kungsbacka, Kungälv, Lerum, Lilla Edet, Mölndal, Partille, Stenungsund, Tjörn och Öckerö.

Skaraborgs kommunalförbund

KKN ligger inom verksamhetsområdet Regional utveckling under rubriken Fokusområde Kultur. Skaraborgs kommunalförbund ska i nära samverkan med medlemskommunerna och andra aktörer verka för att stimulera och utveckla kulturlivet och de kulturella kreativa näringarna i Skaraborg, med särskilt fokus på att värna och stärka samverkan på kulturområdet samt på att utveckla kunskapen och fakta kring kulturen som tillväxtfaktor samt integrera kulturen i det tillväxtbefrämjande arbetet. Skaraborgs kommunalförbund omfattar 15 kommuner med tillsammans 264 000 invånare: Essunga, Falköping, Grästorp, Gullspång, Götene, Hjo, Karlsborg, Lidköping, Mariestad, Skara, Skövde, Tibro, Tidaholm, Töreboda och Vara.

Aktörer i Västra Götaland med betydelse för KKN inom mode, design, konsthantverk och arkitektur i Göteborg

I Västra Götaland finns aktörer med betydelse för KKN inom delområdena mode, design, konsthantverk och arkitektur i Göteborg, exempelvis:

FashionInk är Sveriges enda renodlade inkubator inom textil och mode, och syftar till att skapa förutsättningar för innovatörer och entreprenörer från hela landet att etablera sig på både den svenska och internationella modemarknaden. (Borås)

Textile Fashion Center (Borås) är ett textilt kluster och en arena för företag, forskning, utbildning och organisationer som jobbar för innovation och affärsutveckling. Visionen är att bli Europas ledande forskningscenter för textil och mode.

Textilhögskolan (Borås) är Sveriges ledande högskoleutbildning inom textilområdet med en kombination av kompetenser inom hela textilområdet, alltifrån hantverk och design till teknik, produktion, ekonomi och marknadsföring. Ligger tillsammans med och ingår i Fashion Textile Center.

Textilmuseet (Borås) har en verksamhet som tar sin utgångspunkt i textil och mode och i Borås historia som Sveriges textilcentrum. Ligger tillsammans med och ingår i Fashion Textile Center.

Stenebyskolan (Dals Långed) erbjuder dels en tvåårig högskoleförberedande grundutbildning med flera inriktningar inom konst och kultur, dels utbildning inom Yrkeshögskolan inom hantverksyrken (YH-utbildning). Alla utbildningar har fokus på praktiskt lärande och är till stor del formade kring verkstäderna för trä, metall och textil. Det finns även veckolånga sommarkurser.

HDK/Steneby (Dals Långed) har kandidat- och masterprogram i metallgestaltning, möbeldesign och textil. Det finns även fristående kurser som följer de tre kandidatprogrammen: Textil – Kropp – Rum, Metallgestaltning och Möbeldesign inriktning trä. Utbildningen är en del av Högskolan för design och konsthantverk (HDK) vid Göteborgs Universitet.

Näås Slott (Lerum) samlar verksamheter inom slöjd och konsthantverk. Här finns Slöjd & byggnadsvård som drivs av Västarvet (VGR) med butik, bibliotek och utställningar. Dessutom erbjuds kurser inom slöjd och hantverk. Här finns också Näås Konsthantverk med utställningsverksamhet inom konsthantverksområdet samt butik och kafé.

Formakademin i Lidköping AB (Lidköping) är ett branschägt utbildningsbolag och ett kunskapscentrum för keramik, mönsterdesign och designmodellering. Verksamheten är lokaliserad i Rörstrands industrilokaler tillsammans med Rörstrand museum, Porslinsfabriken, flera små keramiska företag samt en kollektiv ateljé/studio för keramiker. Formakademin erbjuder yrkeshögskoleutbildning för designmodellörer och yrkesutbildning för keramiker och mönsterdesigners inom ramen för Myndigheten för yrkeshögskolan. Dessutom erbjuds sommarkurser.

The Game Incubator (Skövde) är en inkubator för startups inom dataspelsområdet i Västsverige och ligger inom ramen för Gothia Science Park. Spelinkubatorn har idag positionerat sig som nationell nod och internationell arena för utveckling inom dataspelsområdet. Verksamheten startade i Skövde 2004 och drivs av Gothia Innovation AB med finansiering från Västra Götalandsregionen, Skövde kommun, Skaraborgs kommunalförbund och Vinnova. Fram till årsskiftet ingick verksamheten i interregiprojektet Game Hub Scandinavia tillsammans med Danmark. *The Game Incubator* är lokaliserad till både Skövde och till Göteborg.

Högskolan i Skövde (Skövde) anses som en av Europas bästa utbildningar inom dataspelsutbildning, med norra Europas största och Sveriges bredaste och mest spetsiga utbud på såväl grundnivå som avancerad nivå. Här finns internationellt erkänd forskning med ca 30 disputerade, professorer och biträdande professorer inom spelområdet samt etablerade samarbeten inom utbildning och forskning internationellt.

4.3 Kommunal nivå – Stockholm, Göteborg och Malmö

Stockholm

Stockholm kommer på åttonde plats i OECD:s lista över världens mest innovativa städer 2013. Övriga svenska städer på listan är Malmö (4) och Göteborg (12). I EU-kommissionens sammanställning 2017 över Europas mest kulturella och kreativa städer kommer Stockholm, tillsammans med Dublin, på åttonde plats av 161 städer i 28 länder, utifrån bedömningspunkterna kulturell dynamik, gynnsam miljö och kreativ ekonomi. Övriga svenska städer i jämförelsen är Lund (17), Umeå (36), Malmö (58) och Göteborg (87). KKN-företagen i Stockholms län utgör 43% av alla KKN-företag i Sverige, en femtedel av alla företag i länet och har 84 000 anställda, vilket utgör hälften av alla anställda inom KKN i Sverige. Av Stockholms läns företag inom KKN finns merparten i Stockholms kommun. Stockholm är såväl Sveriges huvudstad och största stad som den största staden i Norden med ca 950 000 invånare.

Stockholmsregionens betydelse

Stockholmsregionen (Stockholms län) utgörs av 26 kommuner i samverkan. Området har ca 2,3 miljoner invånare. Tillsammans har man tagit fram ett gemensamt *Handlingsprogram för KKN* (2012) samt en rapport *Stockholms kreativa ekonomi* (2016). Flera aktörer med betydelse för KKN i Stockholms kommun finns i Ytterstaden (de kommuner i Stockholmsregionen som ligger utanför Stockholms kommun): Fashion District Stockholm (Nacka), Changers Hub – för unga vuxna i Ytterstaden (Botkyrka), Subtopia – kreativt kluster (Botkyrka) samt Klump Inkubator (Botkyrka). Gemensamt är att uppdragen sträcker sig utanför den egna kommunen.

KKN i Stockholm – huvudspår

Musik, mode och dataspel utgör de starkaste delområdena inom KKN i Stockholm. Den digitala teknikutvecklingen dominerar och påverkar andra branscher – ”ett techjobb genererar fem nya jobb”. Stockholmsregionen är ledande internationellt sett och många stora internationella företag som Ubisoft, Amazon och Zalando har etablerat sig här. Svenska företag med internationell marknad som huvudkontor i Stockholm är Spotify, King och H&M. Fokus inom KKN i Stockholm ligger på tidig företagsutveckling (startup) och på att attrahera talanger, Talent Attraction, med ett internationellt sikte.

Faktorer med betydelse för KKN inom mode, design, konsthantverk och arkitektur i Stockholm

I Stockholm finns huvudkontoren för de rikstäckande organisationerna inom mode, design, konsthantverk och arkitektur, exempelvis Svensk Form, Sveriges Arkitekter, SVID, KHVC, KIF, Design Sweden, Fashion Council. Här finns nationella arenor för delområdena, som ArkDes, Fashion Week Stockholm, Nationalmuseum, Stockholm Design Week, m.fl. I Stockholm och i Stockholmsregionen finns utbildningar på alla nivåer inom mode, design, konsthantverk och arkitektur. Stockholms position som huvudstad påverkar delområdena inom KKN. Den starka stadsutvecklingen i Stockholm har gjort att det råder brist på ateljéer och produktionslokaler för utövarna. Den snabba digitala utvecklingen påverkar också.

Aktörer med betydelse för KKN inom mode, design, konsthantverk och arkitektur i Stockholm

Det finns en rad aktörer, såväl inom offentlig verksamhet men också inom organisationer och näringsliv, som skapar förutsättningar delområdena i Stockholm, genom att driva, stödja eller synliggöra. Dessa aktörer är på olika sätt viktiga för KKN inom mode, design, konsthantverk och arkitektur i Stockholm.

Stockholms Stad i samverkan

Stockholms Stad driver eller stödjer i samverkan med andra parter verksamheter som påverkar delområdena inom KKN, exempelvis:

Konsthuset i Farsta är ett initiativ från KKV och SITE om ett gemensamt produktionshus med stöd från kulturnämnden. Konsthuset är planerat att öppna sin verksamhet i juni 2018.

StartUp Stockholm arbetar med tidig företagsutveckling med Stockholms Stad som huvudpartner tillsammans med Almi Företagspartner och SEB.

Open Lab som är centrum och mötesplats inom ramen för KTH med syfte att bidra till lösningar för komplexa samhällsfrågor genom nya interdisciplinära samarbeten, med Stockholms Stad som huvudpartner tillsammans med Stockholm University, KTH, Karolinska Institutet och Södertörns Högskola.

Kreativa kluster finns runt om i Stockholm, exempelvis vid Telefonplan med *Konstfack* och *Transit Kulturinkubator* i centrum. I stadens planer för stadsområden, som Slakthusområdet och Hökarängen, ser Stockholms Stad kreativa kluster som en viktig faktor och möjlighet för stadsutveckling.

Andra aktörer med betydelse för KKN inom mode, design, konsthantverk och arkitektur i Stockholm

Stockholms Läns Landsting (SLL), andra kommuner i Ytterstaden eller privata aktörer driver eller stödjer också verksamheter som påverkar delområdena inom KKN:

Transit Kulturinkubator drivs av Stockholms Läns Landsting med syfte att bidra till bättre förutsättningar för kulturutövare att livnära sig på sitt konstnärskap och sin kompetens.

Stockholm Tech är ett nav för teknikutvecklingen med ett nätverk av co-workplaces. Sedan 2003 arrangerar man *Stockholm Tech MeetUp* som är Europas största event för uppstartsföretag inom KKN.

Stockholm Makerspace är en crowdfundad medlemsförening med verkstadslokaler centralt i Stockholm som erbjuder avancerad utrustning för produktion och vill främja utforskande i gränslandet mellan teknik, konst och hantverk genom interdisciplinärt samarbete.

Toolspace planeras öppna under året på privat initiativ. Det är en medlemsförening och ett community som vill driva en verkstad med modern omfattande verktygspark och erfarenhets- och kompetensutbyte och utbildningar i samarbete med ledande innovationsföretag.

Designmarknad Sthlm är en plattform och en marknad där man kan köpa produkter direkt från formgivarna med hållbarhet och kvalitet i fokus.

Dessutom finns många mer eller mindre formaliserade nätverk och sammanslutningar som syftar till samverkan och samarbeten inom KKN.

Delområdena mode, design, konsthantverk och arkitektur i Stockholm

Mode

Modeområdet är starkt i Stockholmsregionen med plattformen *Stockholm Fashion District* i Nacka kommun. Fokus ligger mer på modeområdets infrastruktur än på den rent kreativa delen. Här finns de stora modebutikerna, de stora modeföretagens huvudkontor (H&M, JC, Hope, Acne Studios, m fl), branschmötena (*Stockholm Fashion Week, Elle Galan, Guldknappen*), agenter, PR-byråer, stylist, journalister, fotografer, etc.

Design

Speldesign är ledande inom KKN i Stockholmsregionen. Ungefär 2500 spelutvecklare finns anställda i 123 företag, varav merparten i centrala Stockholm. Enbart runt Medborgarplatsen på Söder arbetar ca 3000 personer i alla led inom dataspelsindustrin, något som är unikt även i internationella sammanhang. Samtidigt finns det en stark scen med designers och formgivare som säljer sina produkter på designmarknader, i egen webbshop och i små unika butiker runt om i Stockholm och i Ytterstaden.

Konsthantverk

Konsthantverksområdet karaktäriseras av starka föreningar och branschorganisationer, inte minst yrkesorganisationerna KHVC, KRO/KIF, samt etablerade medlemsföreningar. Här kommer medlemmarna från hela landet. Mindre sammanslutningar med lokala konsthantverkare finns runt om i Stockholm med gemensamma produktionslokaler och möjlighet till försäljning. Delområdet påverkas också av den brist på ateljéer och produktionslokaler som råder i Stockholm.

Arkitektur

Starka föreningar och branschorganisationer driver frågorna för arkitekturområdet, exempelvis Sveriges Arkitekter. Den intensiva stadsutvecklingen som pågår i Stockholm och Stockholmsregionen har stor påverkan på delområdet.

Stockholms stads arbete med KKN

Kulturförvaltningen och *Invest Stockholm* (Business Region Stockholm AB) har det gemensamma uppdraget att arbeta med KKN inom Stockholms Stad. De två förvaltningarna arbetar nära varandra utifrån respektive perspektiv och uppdrag. Samverkan sker med andra förvaltningar och bolag; Fastighetskontoret, Exploateringskontoret, Stadsbyggnadskontoret, m.fl. samt med externa parter.

Kulturförvaltningen Stockholms Stad

Kulturförvaltningen arbetar inte specifikt med områdena mode, design, konsthantverk och arkitektur inom KKN utan dessa ingår i begreppet professionell konstnärlig verksamhet. Fokus ligger på den konstnärliga och kreativa kärnan. Kulturförvaltningens insatser för att stärka KKN sker framför allt genom kulturstöd och stipendier samt genom strategiskt arbete i samverkan med andra förvaltningar eller externa parter i form av rapporter och strategier. Kulturnämnden beviljar stöd till olika verksamheter inom KKN i Stockholm, främst vad gäller produktionsmöjligheter och lokaler. *Kulturlots* är en stödform som innebär konkret rådgivning och service till kulturverksamheter som vill etablera eller omlokalisera konstnärlig verksamhet. Lotsen utgör en länk mellan utövarna, stadens förvaltningar och bolag samt kommersiella aktörer. Även fastighetsägare kan vända sig till kulturlotsen för att få rådgivning i kulturplanering, kontakt och matchning med konst- och kulturverksamheter som letar lokaler. Kulturförvaltningen erbjuder även utbildning för de som vill starta ateljéföreningar i Stockholm

Invest Stockholm (Business Region Stockholm AB)

Invest Stockholm är Stockholms Stads näringslivsorganisation och arbetar med marknadsföring och utveckling av Stockholm som affärsdestination med fokus på *Talent Attraction*. De delområden inom KKN man arbetar med är Film, Musik, Mat, Mode & design samt Spelindustrin. Fokus ligger på den företagsmässiga delen, dvs kulturella näringar. *Invest Stockholm* arbetar inte specifikt med delområdena mode, design, konsthantverk och arkitektur utan de ingår i området Mode & design. Stödande insatser inom KKN utgörs i första hand av tidig företagsutveckling, medverkan vid mässor, etc. KKN är en av fem kategorier i *Stockholms Innovationsstipendium* där vinnaren får 100 tkr samt rådgivning från *StartUp Stockholm*. Stipendiet drivs av *Invest Stockholm* med medel från *Stockholms Stad* och *Stiftelsen Agne Johanssons Minnesfond*.

Framgångsfaktorer och utmaningar för arbetet med KKN inom mode, design, konsthantverk och arkitektur i Stockholm

Framgångsfaktorer

- Att ständigt involvera delområdet och dess aktörer och ta till sig vilka deras behov är
- *Kulturlotsen* – har gett värde både för professionella, utövare, fastighetsägare och staden
- Inkubatorer – att vara ett nav för talanger
- Samverkan med Stockholmsregionen, Ytterstaden, andra förvaltningar och externa

Utmaningar

- Att delområdena och näringarna är diversifierade
- Att hitta effektiva och bra arbetssätt som går att applicera på flera delområden. Läget nu är "One size does not fit all."
- Att hitta rösterna inom KKN – ett snabbt föränderligt område
- Att hitta sin roll som offentlig aktör
- Behov av samordning

Göteborg

I OECD:s lista över världens mest innovativa städer 2013 kommer Göteborg på tolfte plats (övriga svenska städer är Malmö (4) och Stockholm (8)) och i EU-kommissionens sammanställning 2017 över Europas mest kulturella och kreativa städer ligger Göteborg på 87:e plats av 161 städer i 28 länder. (övriga svenska städer i jämförelser är Stockholm (8), Lund (17), Umeå (36) och Malmö (58)). Flera internationella jämförelser placerar Göteborgsregionen högt när det gäller konkurrenskraft och framtidspotential, bl a Global Cities Talent Competitiveness Index 2017 som placerar Göteborg på femte plats av 46 städer utifrån förmåga att attrahera utveckla och behålla kompetens.

Göteborg är Sveriges andra stad, största staden i Västra Götaland och Nordens femte största stad, med ca 600 000 invånare. Flera internationella jämförelser placerar Göteborg högt när det gäller konkurrenskraft och framtidspotential. Jämfört med andra städer i samma storlek har Göteborg ovanligt många stora företag, några så stora att de klassas som multinationella. De hundra största privata företagen i Göteborgsregionen har tillsammans 88 900 anställda, vilket motsvarar nästan var femte anställd. De flesta aktörerna inom KKN i Västra Götaland finns i Göteborgsregionen. Det finns drygt 6 300 anställda inom KKN i Göteborgsregionen. Mest framgångsrika delområden är musik, design och reklam. Göteborg är också hemstad för några av Sveriges största modeföretag och här finns Röhsska museet som är Sveriges enda specialmuseum för mode, design och konstslöjd samt Torsten och Wanja Söderbergs pris som är världens till summan största designpris.

KKN i Göteborg - huvudspår

De delområden som utmärker sig inom KKN inom i Göteborg är framför allt mode och reklam, men även industridesign och konsthantverk är starka. Sektorn KKN karaktäriseras av att företagen är antingen stora, med en internationell marknad eller små, fåmansföretag som verkar mer lokalt. Det

finns en avsaknad av mellanstora företag. De flesta modeföretagen i Sverige ligger i Göteborg med Lindex och Kapp-Ahl som de stora aktörerna parallellt med många små kreativa aktörer. Reklambranschen är stark och framgångsrik Forsman & Bodenfors som utsetts till världens mest kreativa byrå. Många konsultbolag tillhandahåller även designtjänster. Arkitektbranschen är stark med en mycket hög sysselsättningsgrad. Det finns utbildningar på alla nivåer inom mode, design, konsthantverk och arkitektur i Göteborg och i Västra Götaland.

Faktorer med betydelse för KKN inom mode, design, konsthantverk och arkitektur i Göteborg

Göteborgsregionen är en av Europas mest snabbväxande storstadsregioner, mitt i ett utvecklings-
språng, som drivs av stora investeringar i forskning och utveckling. Göteborgs intensiva stads-
utveckling och -omvandling påverkar aktörerna och KKN-sektorn i Göteborg på flera sätt, inte minst
när det gäller tillgång till ateljéer och produktionslokaler. De stora tillverkningsföretagen i Göteborg
och regionen påverkar området som uppdragsgivare, inte minst Volvo Cars och Volvo Lastvagnar.
Göteborgs långa tradition av internationella kontakter är fortfarande tydlig och levande. Röhsska
museet som är Sveriges enda specialmuseum för konsthantverk, mode och design har stor betydelse
liksom Torsten och Wanja Söderbergs pris – världens största designpris till nordisk design. Många av
Sveriges ledande modeföretag har valt att ha sina huvudkontor i Göteborgsregionen och de flesta av
modeföretagen i landet finns här. Utbildningarnas påverkan är tydlig och många utövare stannar kvar i
Göteborg efter avslutad utbildning. Göteborgs position som Sveriges andra stad, som största staden i
Västra Götaland samt som Nordens femte största stad har betydelse. Den snabba digitala utvecklingen
påverkar delområdena på olika sätt.

Aktörer med betydelse för KKN inom mode, design, konsthantverk och arkitektur i Göteborg

Det finns en rad aktörer, såväl inom offentlig verksamhet men också inom organisationer och
näringsliv, som skapar förutsättningar delområdena i Göteborg, genom att driva, stödja eller
synliggöra. Dessa aktörer är på olika sätt viktiga för KKN inom mode, design, konsthantverk och
arkitektur i Göteborg.

Göteborgs Stad i samverkan

Göteborgs Stad driver eller stödjer i samverkan med andra parter verksamheter som påverkar
delområdena inom KKN, exempelvis:

Brewhouse är ett nytänkande center med fokus på kulturella och kreativa näringar. Inom konceptet
finns ett 70-tal företag, affärsinkubator, moderna studios samt en större experimentell evenemangs-
och konsertarena. Det ligger inom ramen för BRG i samverkan med Västra Götalandsregionen och
andra parter.

Konstnärernas Kollektivverkstad i Göteborg (KKV GBG) är ett produktionshus med verkstäder för
yrkesverksamma konstnärer, konsthantverkare, designers och professionella konstutövare, och genom
sina kurser också den största vidareutbildaren av form- och bildkonstnärer i Västra Götalandsregionen.
KKVGBG drivs av en idéell förening som bildades 1974 i samarbete med Göteborgs Stad.
Verksamheten drivs med stöd från Göteborgs Stad, Konstnärsnämnden och Sveriges
Bildkonstnärsfond. GBG är medlem i KKV Riks.

Konstepidemin är ett ateljéområde och en unik arbetsplats för konstnärer, konsthantverkare och
designers vid Linnéplatsen i Göteborg. Föreningen är konstnärsköpa och har funnits sedan 1987.
Här finns verksamhet för barn och unga, gallerier och internationell gästateljéverksamhet.
Verksamheten stöds av Göteborgs Stad, Västra Götalandsregionen, Kulturrådet, m fl.

Sockerbruket i Klippanområdet har lokaler för ateljéer, kontor, hantverk och industri där många
konstnärer, konsthantverkare och designer verkar. Lokalerna ägs av det kommunala bostadsbolaget
Higab.

Open Week – Göteborg Design Festival ägde rum första gången 2017 på initiativ av HDK - Högskolan för design och konsthantverk. Syftet är att utforska nya idéer om lärande, arbete och social jämlikhet och uppmuntra förmågan att se, tänka, skapa och reflektera genom utställningar, event, workshops och samtal. Open Week möjliggörs av studenter, alumner och personal i samarbete med kulturinstitutioner, partners och lokala och internationella utövare. 2017 genomfördes festivalen i samarbete med Röhsska museet, Stadsbiblioteket, Riksarkivet, Blå Stället, Sjumilaskolan i Biskopsgården, Göteborg & Co, Svensk Form, ADA, Art Inside Out, universitetets huvudbyggnad & Humanistiska biblioteket (Göteborgs universitet), Viktors Kaffe, Chalmers, Göteborgs stadsmuseum, Sahlgrenska sjukhuset, Iaspis, Festival of Light med flera.

Visual Arena (Lindholmen Science Park) är en samverkansplattform för utveckling och användning av visualisering. Uppdraget är att samla, sprida och möjliggöra arbete med visualisering i syfte att skapa förutsättningar för tillväxt, innovation och kompetensutveckling. Visual Arena drivs som ett program vid Lindholmen Science Park som en del i en kraftsamling för visualisering i ett nära samarbete mellan näringsliv, akademi och myndigheter. Partners är Göteborgs Stad, Chalmers, Göteborgs universitet och Västra Götalandsregionen.

Yesbox – Home of Entrepreneurs är Göteborgs nya mötesplats för nyföretagare, entreprenörer och innovatörer och ligger i Gamlestadens Fabriker. Yesbox är en samverkan mellan Almi, BRG, Connect, Coompanion, Drivhuset, Framtidsfrön, GUF – Göteborgs Uppfinnareförening, Nyföretagarcentrum Göteborgsregionen, Reach for Change, Ung företagsamhet och Venture Cup.

Göteborgs Stad

Inom Göteborgs Stad finns verksamheter med betydelse för delområdena inom KKN i Göteborg, exempelvis:

ADA - Association for Design and Advertising – ingår i BRG och verkar för kreativa näringar i Göteborg och Västsverige på uppdrag av BRG som är huvudman för verksamheten. Uppdraget är att verka för en hållbar tillväxt inom KKN i Göteborgsregionen. Sedan 2012 har ADA ett utökat uppdrag från VGR om att samordna och synliggöra KKN i hela Västra Götaland. ADA verkar främst inom arkitektur, design, konst, konsthantverk, mode och reklam. Verksamheten är en del av BRG:s arbete med fokusområdet KKN och finansieras av BRG, VGR och externa parter.

Göteborg & Co har uppdrag att marknadsföra och medverka i utvecklingen av Göteborg som turist-, evenemangs-, och mötesstad i samverkan med andra parter. Evenemangen stärker varumärket och sätter Göteborg på kartan, möten och kongresser stärker samverkan mellan forskning, näringsliv och samhälle och privatuturismen bidrar till att utveckla stadens attraktivitet.

Göteborgs Stadstriennial ingår i Göteborgs Stads jubileumssatsning och är en triennial i tre olika akter som trappas upp gradvis. Triennialen genomförs 2015, 2018 och 2021. Syftet är att vara en internationell arena och ett fönster mot framtidens stad, ett forum där både bransch och allmänhet bjuds in för att bidra. Triennialen genomförs av Stadsbyggnadskontoret i samarbete med andra förvaltningar och externa parter.

KKN-forum (Forum för kulturella och kreativa näringar) är ett forum för näringsliv, akademi, civilsamhälle och offentliga aktörer med syfte att skapa förutsättningar för hållbar utveckling inom de enskilda branscherna inom KKN samt området i stort. Verksamheten är en del av BRG:s arbete med fokusområdet KKN.

Röhsska museet är Sveriges enda specialmuseum för mode, design och konstslöjd och ingår i Göteborgs kulturförvaltning. Museet som invigdes 1916 har stora samlingar inom mode, design och konsthantverk, omfattande programverksamhet och betydande nätverk inom sina områden. Röhsska museet delar sedan 1994 ut Torsten och Wanja Söderbergs pris som är världens största designpris och som delas ut inom nordisk design. Museets statliga uppdrag från 2018 innebär att museet ska

”utveckla en mötesplats för design och konsthantverk samt samverka med lokala, regionala och nationella aktörer inom området”. Röhsska museet är sedan februari 2017 stängt för besökare för att färdigställa basutställningar, tillgänglighetsanpassa lokalerna samt utveckla verksamheten. Nyöppning är planerad till hösten 2018.

Saltet på Ringön syftar till att stimulera kreativ verksamhet i gränslandet mellan subkultur och etablissemang inom stadsdelen Ringön på norra Älvstranden. Saltet vill verka för att ”Ringön blir en hamn för allt det viktiga och vackra som existerar utanför det etablerade eller i marginalen. Vi vill att det nya lever sida vid sida med allt det som redan finns här.” På Ringön finns tillgång till lokaler och många utövare inom KKN är verksamma här. Saltet på Ringön är en av Göteborgs jubileums-satsningar inför stadens 400-årsjubileum och är en del av BRG:s arbete med fokusområdet KKN.

Andra aktörer med betydelse för KKN inom mode, design, konsthantverk och arkitektur i Göteborg á la London arrangerar två gånger per år sedan 2010, designmarknader för småskalig design och små kreativa företag inom design, mode, konst och inredning. Syftet är att skapa en mötesplats för ny design för framtidens formgivare att nå ut med sina kreaturer. Inspirationen kommer från liknande marknader i London, som Portobello, Spitalfield, Camden och Broadway Street Market. á la London har hittills genomförts i Göteborg på Kulturarenan, Pustervik, Göteborgs Kulturkalas, Göteborgs Konserthus och i Borås.

Byråsamarbetet Co-Lab Göteborg är ett nätverk för kommunikationsbranschen i Göteborg som startade 2017 och som omfattar 55 byråer. Målet är att sätta en gemensam standard, ”Code of Conduct” för kommunikationsbranschen med syfte att alla ska kunna vara trygga på jobbet utan att utsättas för trakasserier, härskarteknik och orättvisor. Totalt ingår i nätverket ca 70 byråer, skolor och organisationer.

Creative Mornings är en frukostserie för Göteborgs kreativa kollektiv som äger rum en gång per månad. Varje event är kostnadsfritt och inkluderar en 20-minuters föreläsning plus kaffe. *Creative Mornings* är ett globalt koncept och driver nätverket *Creative Guild* där aktörer inom den kreativa sektorn över hela världen kan få kontakt med varandra.

F.A.T. Market (Fashion, Art, Technology) är en marknad för mode, konst och teknik, som äger rum på Ringön varje lördag sedan början av 2018. Bakom F.A.T. Market står designbyrån Kokaka och modedesignföretaget Atacac.

Folk och form är ett nätverk som verkar för samordning av resurser samt utveckling och förmedling av kompetens inom slöjd, konsthantverk och hållbar design i Västra Götaland. Bakom Folk och Form står Västarvet och Konsthantverkscentrum Väst.

Formpilot är ett samverkansprojekt mellan Sveriges Arkitekter Västra Götaland, Svensk Form Väst och ADA med syfte att utforska, formulera och utvärdera hur en framtida ny mötesplats inom formfältet skulle kunna se ut. Andra organisationer och verksamheter som kan ingå inbjuds att medverka. Projektet startade i december 2017 och varar till maj 2018 i nuvarande form. Hur Formpilot kommer att se ut och verka därefter är inte klart.

Fritidsagenturen erbjuder tillfälliga lokaler i centrala Göteborg för pop-up-arrangemang, workshops, utställningar och liknande inom konst-, konsthantverks- och designområdet. Verksamheten vänder sig till såväl oetablerade som etablerade utövare. Man kan hyra in sig för en kväll, en helg eller en längre period.

Game Developers Lounge är en mötesplats för spelutvecklare och spelutveckling i Västsverige med föreläsningar och seminarier med internationella talare inom spelindustrin, som arrangeras årligen i anslutning till Nordic Game Conference i Malmö. Game Developers Lounge har också ett mentorsprogram *The Mentor Lounge* för studenter och nyutbildade inom spelindustrin. Verksamheten drivs av

spelföretagen Image & From Games, Mindark, Hello There, 1337 Game Design, Zoink, Skygoblin och Ghost Studio.

House of Win-Win är ett kontorshotell och ett nätverk som erbjuder arbetsplatser i en kreativ miljö: flexplatser, fasta skrivbord, kontor och konferensrum. Totalt ingår för närvarande ett 70-tal företag, föreningar och organisationer inom KKN. Verksamheten ligger i Sockerbruket.

JaneGBG är en ideell förening och ett nätverk för kvinnliga kreatörer i regionen med syfte att uppnå ett större utbyte, hitta förebilder och synergier, stärka sina roller på arbetsmarknaden, m.m. Jane Gbg startade 2015 och anordnar återkommande frukostar, föreläsningar, workshops m.m. för att inspirera och skapa mötesplatser för kreativa kvinnor i Göteborg. Föreningen Jane bildades i Jönköping 2014 och finns sedan 2016 även i Malmö och Västerbotten.

Konsthantverkscentrum (KHVC) är Sveriges största medlemsorganisation för professionell yrkesutövning inom konsthantverk, slöjd och form, med drygt 800 medlemmar över hela landet. KHVC Väst arbetar regionalt för att stärka konsthantverksområdet i västra Sverige. KHVC Väst arrangerar sedan 2001 den årliga konsthantverksmarknaden *Upmarket* som genomförs i samband med Kulturkalaset.

Konstrundan i Majorna (KIM) är Göteborgs största konstrunda och ett årligt arrangemang då konstnärer, konsthantverkare och designers öppnar upp sina ateljéer för allmänheten och har en samlingsutställning med de medverkande aktörerna. KIM startade 1998 och genomförs i samarbete med Röda Sten Konsthall. KIM drivs av stadsdelens konstnärer och finansieras genom medlemsavgifter samt sponsorbidrag.

Kultur & Näringsliv är en medlemsförening som verkar för affärsmässigt grundade samarbeten mellan kultur, näringsliv och det offentliga. Här ingår ett nätverk av såväl stora som små företag, nationella och lokala kulturorganisationer, samt offentliga och idéburna organisationer och kommuner. *Kultur & Näringsliv* delar årligen ut Swedish Arts and Business Awards för årets bästa samarbete mellan kultur och näringsliv.

Lindholmen Street Design Market är en marknad för småföretagare och unika hantverk som genomförs i anslutning till Lindholmen Street Food Market, som äger rum varje lördag. Designmarknaden presenterar 18 designers på plats, företrädesvis lokala kreatörer.

Nätverkstan är en oberoende aktör i svenskt och internationellt kulturliv. Verksamheten ägs av kulturtidskrifter och studieförbund och stöder småskalig publicistisk, kulturell och konstnärlig verksamhet. Nätverkstan har i uppdrag från VGR att erbjuda utbildningar inom kulturområdet, bland annat om entreprenörskap, KKN eller ledarskap inom kultursektorn.

Mikrofabriken är ett medlemsdrivet makerspace i Frihamnen i Göteborg med verkstäder för trä, elektronik, metallverkstad och programmering. Verksamheten drivs ideellt av medlemmarna och genomförs i samverkan med Studieförbundet.

ModebranschGBG är ett nätverk för Göteborgs modebransch som drivs av ADA på initiativ av aktörerna. Syftet är att stärka området och aktörerna i Göteborg och skapa nya kontaktytor.

RISE Interactive Göteborg är ett experimentellt IT- och designforskningsinstitut som arbetar med världsledande innovation och forskning inom interaktionsdesign, visualisering ljuddesign, spelifiering, 3D, m.m. Uppdraget är att utveckla nya forskningsområden, koncept, produkter och tjänster samt erbjuda strategisk rådgivning till företag, organisationer och offentlig verksamhet. RISE Interactive Göteborg ingår i RISE Research Institutes of Sweden som har huvudkontor i Göteborg och finns på ca 30 platser över hela Sverige och internationellt.

Svensk Form Väst är Svensk Forms regionalförening för Västsverige. Svensk Form är en ideell oberoende medlemsförening som startades 1845 som Svenska Slöjdföreningen. Föreningen har

uppdrag från regeringen att främja svensk design, både nationellt och internationellt. Svensk Form riktar sig till privatpersoner, företag och yrkesverksamma inom form, design och arkitektur. Svensk Form ger ut tidningen Form sedan 1905.

Sveriges Arkitekter Västra Götaland (SAVG) är Sveriges Arkitekters regionalförening i Västsverige. Det är en nationell branschorganisation för arkitekter, inredningsarkitekter, planeringsarkitekter och landskapsarkitekter med ca 13 000 medlemmar, varav 2 600 studenter, och är en del av Saco. Sveriges Arkitekter har en bred agenda: från fackligt arbete och branschutveckling till professions- och arkitekturfrågor. Viktiga mål är att göra skillnad i samhället, visa på betydelsen av arkitektens förutsättningar och påverka arkitektens villkor.

The Game Incubator är en inkubator för startups inom dataspelsområdet i Västsverige och har idag positionerat sig som nationell nod och internationell arena för utveckling inom dataspelsområdet. Verksamheten startade i Skövde 2004 är sedan 2014 etablerad i Göteborg, inom ramen för Lindholmen Science Park. Inkubatorn i Göteborg drivs av Gothia Innovation AB med finansiering från Västra Götalandsregionen och Tillväxtverket.

Västsvenska Handelskammaren är en privat partipolitiskt oberoende näringslivsorganisation med 2800 medlemsföretag från hela Västsverige. Uppdraget är att skapa tillväxt och utveckla framtidens Västsverige genom att hjälpa företag att göra fler och bättre affärer och genom att påverka politiska beslut. Västsvenska Handelskammaren erbjuder nätverksträffar och andra mötesplatser för aktörer inom KKN.

Dessutom finns många mer eller mindre formaliserade nätverk och sammanslutningar som syftar till samverkan och samarbeten inom KKN.

Utbildningarna

I Göteborg finns många utbildningar inom delområdena mode, design, konsthantverk och arkitektur. Inom ramen för Göteborgs Universitet finns framför allt HDK – Högskolan för design och konsthantverk, Handelshögskolan, Institutionen för kulturvetenskaper. På Chalmers Tekniska Högskola finns Arkitektur och samhällsbyggnad samt utbildningar inom teknisk design. Yrigo – Högre yrkesutbildning i Göteborg och Tillskärarakademin är andra utbildningar som bör nämnas i sammanhanget.

Delområdena mode, design, konsthantverk och arkitektur i Göteborg

Mode

Modeområdet i Göteborg är starkt med både de stora modeföretagens huvudkontor, andra betydande modedesignföretag och små, lokala uppstickare. Fokus ligger på den kreativa delen och på produktion. Modebranschens infrastruktur finns inte i samma utsträckning i Göteborg som i Stockholm, vilket gör att modeområdet i Göteborg inte är så synligt som vore befogat. Många stannar i Göteborgsområdet efter avslutad utbildning och startar egna modedesignföretag eller går till etablerade modeföretag här. När JC flyttade sitt huvudkontor från Göteborg till Stockholm 2006 valde stora delar av personalen att bli kvar och många startade egna företag och modemärken här. Detta bidrog till ett positivt, kreativt klimat även för små, nischade och nystartade modedesignföretag och uppstickare, varav många är enmansföretag och säljer sina produkter i egen butik, pop-up stores eller via webben. De flesta modedesignföretagen i Sverige finns i Göteborg och några av de största har sina huvudkontor här, som Lindex, Kapp-Ahl, MQ Sweden och Nudie Jeans Co. Det finns en lång tradition av stark koppling till textilbranschen i övriga Västsverige där Göteborg-Borås fortfarande idag uppfattas som centrum för Sveriges modeindustri. Fashion Textile Center i Borås med Textilhögskolan och inkubatorn Fashion Ink har betydelse för modeområdet i Göteborg, inte minst genom att studenter efter utbildning stannar här. Modeområdet i Göteborg har ingen nationell branschorganisation med lokal närvaro i Göteborg.

Design

Designområdet i Göteborg är det starkaste delområdet där reklambranschen och industridesign är mest framgångsrika med fordonsindustrin som dominerande uppdragsgivare. Designområdet karaktäriseras av antingen enmansföretag eller stora företag. Reklambranschen utmärker sig med många framgångsrika byråer, exempelvis Forsman & Bodenfors som utsetts till världens bästa reklambyrå bland annat för sitt samarbete med Volvo Trucks och Jean-Claude Van Damme. På Norra Älvstranden finns ett av Sveriges största designkluster med stora designkonsultföretag som exempelvis Semcon. Flera av de stora företagen har egna designavdelningar, som Geely Design Sweden, Volvo Cars och Volvo Trucks, men är samtidigt uppdragsgivare åt mindre designföretag. Speldesignområdet är i stark utveckling med ett tjugotal spelföretag med ca 100 spelutvecklare samt en stor växande grupp independentutvecklare runt spelinkubatorn på Lindholmen. Det internationella företaget Electronic Arts spelstudio Ghost Games, som utvecklat "Need for Speed Rivals" finns här. Parallellt finns designers och formgivare som verkar mer småskaligt och säljer sina produkter direkt till kund i egen butik, genom webshop eller på marknader runt om i staden. Designområdet i Göteborg har ingen nationell branschorganisation med lokal närvaro i Göteborg.

Konsthandverk

Konsthandverksområdet i Göteborg är starkt och har en lång tradition med branschorganisationer som KHVC Väst, medlemsföreningar som konsthandverkskooperativen Lerverk och Sintra, konsthandverksgalleriet Anna H och nätverk som Folk och form. HDK:s utbildningar har betydelse för delområdet då många av utövarna har utbildats där och sedan valt att fortsätta vara verksamma i Göteborg. Lerverk och Sintra har etablerade butiker där man säljer medlemmarnas verk parallellt med galleriverksamhet. Det finns mindre sammanslutningar av konsthandverkare som har gemensamma produktionslokaler med möjlighet till försäljning och utställningsverksamhet, som Gallery Four. Röhsska museet visar utställningar inom konsthandverksområdet och det finns flera andra mindre eller tillfälliga arenor för konsthandverket, som Upmarket och Fritidsagenturen. Möjligheter till produktionslokaler på exempelvis Konstpedemin och KKV har stor betydelse för utövarna.

Arkitektur

Arkitekturområdet karaktäriseras av starka föreningar och branschorganisationer (Sveriges Arkitekter Västra Götaland, m fl), av stora kontor med mer än 100 anställda eller små fåmansföretag. Området påverkas mycket av den intensiva stadsutvecklingen i Göteborg och Göteborgsregionen och har för närvarande en mycket god arbetsmarknad med en mycket hög sysselsättningsgrad. Utbildningen Arkitektur och samhällsbyggnad vid Chalmers Tekniska Högskola har betydelse för delområdet då många av utövarna har gått tillsammans på utbildningen och har starka nätverk.

Göteborgs Stads arbete med KKN

Business Region Göteborg (BRG) har övergripande samordningsansvar för KKN för både Göteborg och Göteborgsregionen. BRG samverkar med andra berörda förvaltningar och bolag som Kulturförvaltningen, Stadsbyggnadskontoret, Stadsledningskontoret, Lokalförvaltningen och Higab samt med Västra Götalandsregionen och andra externa parter.

Kulturförvaltningen Göteborgs Stad

Kulturförvaltningen arbetar inte specifikt med områdena mode, design, konsthandverk och arkitektur utan de ingår i begreppet professionell konstnärlig verksamhet. Fokus ligger på den konstnärliga kärnan. (jfr Throsby) Kulturförvaltningens insatser för att stärka KKN sker framför allt genom kulturstöd och stipendier samt genom strategiskt arbete i samverkan med andra förvaltningar eller externa parter i form av i rapporter och strategier som berör KKN. Kulturnämnden beviljar stöd och bidrag till professionella verksamheter i Göteborg som kan stärka KKN inom mode, design, konsthandverk och arkitektur i Göteborg, företrädesvis möjligheter till produktion. Kulturstöd riktas i första hand till projekt i Göteborg som bedöms vara av konstnärlig och kulturpolitisk betydelse. Stöd och bidrag till mode, design och arkitektur har hittills förekommit i begränsad omfattning. Konsthandverk är här det vanligast förekommande av de fyra delområdena.

Business Region Göteborg (BRG)

Business Region Göteborg AB (BRG) ansvarar för näringslivsutveckling inom Göteborgs Stad samt i Göteborgsregionen. Samverkan sker med andra berörda förvaltningar och bolag; Kulturförvaltningen, Stadsbyggnadskontoret, Stadsledningskontoret, Lokalförvaltningen och Higab. KKN är en av BRG:s 13 prioriterade branscher. De områden som BRG verkar för enligt Tillväxtverkets definition av KKN är Arkitektur, Design och formgivning, Slöjd och hantverk, Media och marknadskommunikation, Data-spel, Mode, Film, Foto, Konst, Litteratur, Musik, Scenkonst, Måltid, Upplevelse-baserat lärande samt Kulturarv. Genomlysningens fokusområden mode, design, konsthantverk och design ingår här i Arkitektur, Design och formgivning, Slöjd och hantverk, Media och marknadskommunikation samt Mode. BRG:s fokus ligger på den näringslivsmässiga delen – kulturella näringar. (jfr Throsby)

I verksamheten ingår att informera om västsvenska kluster inom KKN, förmedla kontakter, skapa mötesplatser och möjliggöra samverkan mellan företag, universitetet, offentlig verksamhet och andra branscher. Arbetet sker genom KKN-forum, ADA, Brewhouse samt Saltet på Ringön. I *Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program 2018-2035* (remiss) föreslås BRG få det övergripande samordnings-ansvaret för programmets genomförande. Andra nämnder och styrelser föreslås få delansvar tillsammans med BRG för ett antal strategiska områden, där Kulturförvaltningen föreslås ingå i delansvaret för de strategiska områdena *Attraktionskraft* (tillsammans med Göteborg & Co och Higab AB) samt *Innovationskraft* (tillsammans med Lindholmen Science Park AB, Sahlgrenska Science Park AB, Johanneberg Science park AB och Miljö- och klimatanmännen).

Framgångsfaktorer och utmaningar för arbetet med KKN inom mode, design, konsthantverk och arkitektur i Göteborg

Framgångsfaktorer

- Det finns många utövare med hög kvalitet i den konstnärliga kärnan
- Det finns många offentliga aktörer som arbetar för KKN på olika sätt utifrån olika uppdrag/perspektiv
- Dedicerade arenor för mode, design, konsthantverk och arkitektur
- Nätverk och initiativ inom KKN och delområdena

Utmaningar

- Att fältet KKN ska kännas angeläget för kulturutövarna
- Områdets spretighet – många initiativ och satsningar på olika håll, svårt med överblick, uppföljning – vad händer sen? ”Mycket snack, men när blir det verkstad?”
- Att få samsyn, samarbete, kommunikation och dialog – att alla drar åt samma håll
- Att tydliggöra roller, förväntningar och ansvar – vem gör vad, när, hur, med vem och varför?
- Att säkra tillgång till lokaler och till rimliga kostnader
- Behov av samordning för att stärka och utveckla området – ”en plattform som kan kraftsamla området”
- Att ta vara på Göteborgs starka position och situation – en av Europas mest snabbväxande storstadsregioner, stark stadsutveckling, etc.

Malmö

Malmö kommer på fjärde plats i OECD:s lista över världens mest innovativa städer 2013. Övriga svenska städer i jämförelsen är Stockholm (8) och Göteborg (12). I EU-kommissionens sammanställning 2017 över Europas mest kulturella och kreativa städer kommer Malmö på 58:e plats av 161 städer i 28 länder. Övriga svenska städer i sammanställningen är Stockholm (8), Lund (17), Umeå (36) och Göteborg (87). Malmö är per definition en ”designstad” och har så varit ända sedan i början av 1900-talet och Baltiska utställningen. KKN-företagen i Skåne utgör 11% av alla KKN-företag i Sverige. De flesta aktörerna inom KKN i Skåne finns i Malmö. Malmö är tredje största stad i Sverige och Nordens sjunde största stad, med ca 330 000 invånare.

Region Skåne

Region Skåne omfattar 33 kommuner i nära samverkan med varandra. Området har ca 1 330 000 invånare. Inom Region Skåne är det kulturnämnd och tillväxtnämnd som ansvar för KKN. Området lyfts fram i den regionala kulturplanen för Skåne 2016 – 2019: Kulturella och kreativa näringar mål och strategier samt i handlingsplanen Skåne – Europas mest innovativa region: Kulturella och kreativa näringar 2020. Region Skåne bedriver samarbeten och projekt inom KKN och för att stärka området. Region Skåne ger stöd till aktörer inom delområdena, exempelvis Form/Design Center. Samverkan sker med Malmö Stad.

Öresundsregionen

Öresundsregionen omfattar Skåne och östra Danmark och har ca 4 000 000 invånare i två regioner och sammanlagt 79 kommuner. Det är Nordens största transnationella region och ett av Europas mest expansiva områden. Här produceras 26 % av Sveriges och Danmarks samlade BNP. Här finns den största koncentrationen av högutbildade i norra Europa, med 13 universitet, 155 000 studenter och 12 000 forskare. Sedan år 2000 har Malmö och Köpenhamn gemensam vision för att främja samarbete och integration i Öresundsregionen. Öresundssamarbetet sker genom *Greater Copenhagen & Skåne Committee*.

Aktörer med betydelse för KKN inom mode, design, konsthantverk och arkitektur i Malmö

Ett flertal aktörer med betydelse för KKN i Malmö finns i Skåne och/eller Öresundsregionen: *Konstrundan på Österlen*, *Copenhagen Fashion Week* (Köpenhamn), *Copenhagen Fashion Summit /The Nordic Initiative Clean and Ethical (NICE)* – internationell konferens om hållbarhet inom modebranschen (Köpenhamn), *Dansk Designcenter* (Köpenhamn), *INDEX: Design to Improve Life* (Köpenhamn) samt högskoleutbildningar inom mode, design, konsthantverk och arkitektur, etc. Flera av dessa riktar sig till målgrupper på såväl nationell som internationell nivå.

KKN i Malmö - huvudspår

Malmö har många starka aktörer inom KKN, vilka tillsammans skapar ett öppet klimat för samarbete mellan det privata och offentliga. Speldesign och mode är de starkaste områdena inom KKN i Malmö, men även innovationsdesign, hållbar design, arkitektur och stadsmiljö utmärker sig. Exempelvis har några av Malmös unga modedesigners uppmärksammats både nationellt och internationellt (Altewai Saome, Common, Hi-On-Life) och några av Malmös digitala design- och spelföretag köpts upp av utländska bolag och befäst sina roller genom att expandera lokalt (Massive Entertainment). KKN i Malmö karaktäriseras av små och mellanstora företag mer än stora företag. Fokus inom KKN i Malmö ligger på innovation och hållbarhet. Begreppet, *Kreativa Malmö* omfattar design, film, mode, konst, speldesign och serier.

Faktorer med betydelse för KKN inom mode, design, konsthantverk och arkitektur i Malmö

Malmös stora utmaningar med en ung och snabbt växande befolkning med bakgrund från olika delar av världen påverkar. Stadsutveckling och stadsbyggnad har varit och är starka områden sedan mitten av 1980-talet. Det finns en förhållandevis god tillgång till ateljéer och produktionslokaler i Malmö. Stora internationella huvudkontor som IKEA och IBM Creative har flyttat hit. Närheten till Köpenhamn har betydelse, liksom det centrala läget i en av Europas mest expansiva regioner. Många aktörer inom KKN är verksamma på andra sidan sundet och ser inte två länder utan uppfattar Öresundsregionen som en helhet. Här finns god infrastruktur med närhet till Copenhagen Apt (Kastrup), HH-tåg till Hamburg (2021). Det finns en avsaknad av högskoleutbildningar inom mode, konsthantverk, design och arkitektur i Malmö, trots att Malmö Universitet har många framgångsrika utbildningar. Den snabba digitala utvecklingen påverkar också delområdena inom KKN på olika sätt.

Aktörer med betydelse för KKN inom mode, design, konsthantverk och arkitektur i Malmö

Det finns en rad aktörer, såväl inom offentlig verksamhet men också inom organisationer och näringsliv, som skapar förutsättningar för delområdena i Malmö, genom att driva, stödja eller synliggöra. Dessa är på olika sätt viktiga för KKN inom mode, design, konsthantverk och arkitektur i Malmö.

Malmö Stad i samverkan

Malmö Stad driver eller stödjer i samverkan med andra parter verksamheter som har betydelse för delområdena inom KKN, exempelvis:

Form/Design Center (F/DC), Sveriges äldsta och enda designcenter, är sedan 1964 en mötesplats och arena för arkitektur, form och design. Drivs av Svensk Form Syd med stöd från Malmö Stad, Region Skåne och Kulturrådet. F/DC har 2018 – 2020 ett nationellt uppdrag som regional nod och mötesplats för områdena arkitektur, form och design för södra Sverige.

Nordic Game Conference arrangeras årligen sen 2004 och är Europas ledande konferens och mötesplats för dataspeleindustrin. Den stöds av Malmö Stad i samverkan med externa parter.

Game Habitat är en ideell organisation och en plattform som verkar för att södra Sverige ska bli ledande i Europa när det gäller utveckling, gamification och utbildning inom spelindustrin.

Media Evolution är en av Sveriges ledande innovationsplattformar för digitala näringar, med ca 400 medlemmar. Den skapar förutsättningar för tillväxt, samarbeten och kompetensutveckling. Verksamheten finansieras av Malmö stad. Media Evolution arrangerar årligen sedan 2008 *The Conference*, en internationell konferens för innovation och digitala medier.

Southern Sweden Creatives är det största exportrelaterade projektet för KKN i Sverige och syftar till att öka internationaliseringen och exporten hos KKN-företag i södra Sverige, med fokus på design, film, rörlig bild, spel och digitala media. Projektet löper 2016 – 2018, med Malmö Stad som huvudpartner och en av nio partners. Satsningen delfinansieras av Region Skåne, Europeiska Unionens Regionala Utvecklingsfond och Tillväxtverket.

SPOK: Samtida produktion och konsumtion är en plattform för produktion som syftar till att samla och sprida kunskap om lokala tillverkningsmöjligheter, från slöjd till industri. SPOK har Skåne som utgångspunkt och delfinansieras av Malmö stad och Region Skåne.

Stpln är en mötesplats, ett makerspace och en inkubator för initiativ och kreativa projekt i Malmö, som stöds av Malmö Stad i samverkan med externa parter.

Ung Svensk Form är en nationell utmärkelse och utställning för ung svensk design som sedan 1995 genomförs av Svensk Form. Malmö stad är huvudpartner tillsammans med IKEA och Stockholm Furniture & Light Fair.

Utvalt i Skåne är en jurybedömd vandringsutställning med syfte att stimulera utvecklingen i Skåne, öka kunskap, uppmärksamhet och stärka intresset för samtida konsthantverk, slöjd och form. Den genomförs var tredje år sedan 2015 av Konsthantverkscentrum, Skånes hemslöjdsförbund och Form/Design Center med stöd från Region Skåne.

Malmö Stad

Inom Malmö Stad finns verksamheter som har betydelse för delområdena inom KKN, exempelvis:

Minc – Malmö Inkubator är ett startup-hus som startades 2002 och ägs av Malmö Stad. Det är en mötesplats för entreprenörer, näringsliv och akademi. Här finns en inkubator, en spelinkubator, en accelerator och StartupLabs - coworking space där entreprenörer kan ha sin arbetsplats gratis i upp till sex månader. Minc driver ett "ängelnätverk" och Fast Track Capital, som är en ängelbackad riskkapital-fond knuten till acceleratoren Fast Track Malmö. Mer än 100 innovativa bolag har deltagit i inkubatorprogrammet, inklusive internationella framgångar som Polar Rose, Hövding och Apsis.

Design Malmö är Malmö stads strategiska förvaltningsövergripande arbete med arkitektur, form och design. Det leds av kulturförvaltningen med fokus på att samordna, synliggöra och stimulera den lokala scenen inom arkitektur, form och design.

Andra aktörer med betydelse för KKN inom mode, design, konsthantverk, design och arkitektur i Malmö

Kreativa Skåne är ett årligt evenemang där Region Skåne varje år delar ut *Region Skånes Designstipendier* till två stipendiater dels en etablerad designer, dels en sistaårselev/nyutexaminerad designer. Stipendierna är på vardera 25 000 kronor.

Massive Entertainment är ett ledande dataspelsföretag i Malmö som expanderat lokalt och köpt upp ett helt kvarter på Möllevången i centrala Malmö och utökat antalet anställda till 600. Denna utveckling lockar till sig fler aktörer inom branschen och bidrar till att stärka delområdet.

Mittmöllan är en mötesplats centralt på Möllevången för den alternativa småskaliga kulturscenen. Här finns butiker, gallerier, arbetsplatser, hantverkare och tillfälliga arrangemang och pop-ups.

KHVC/Syd är en av de nationella centrubildningarna och konsthantverkarnas branschorganisation i södra Sverige. Den verkar för att stärka konsthantverkarnas roll inom KKN.

Det finns också många mer eller mindre formaliserade nätverk och sammanslutningar som syftar till samverkan och samarbeten inom KKN i Malmö.

Delområdena mode, design, konsthantverk och arkitektur i Malmö

Mode

Modeområdet i Malmö är starkt med många små aktörer och har fokus på den kreativa delen, på hållbart mode och innovation. Många som utbildat sig utomlands återvänder gärna till Malmö på grund av det kreativa klimatet här.

Design

Speldesign är ledande inom KKN i Malmö. Massive Entertainments framgångar och satsningar lokalt påverkar övriga dataspelsföretag och det har bildats ett kluster på Möllevången. Produktdesign och grafisk design har en stark ställning i Malmö, bl a genom närheten till producenterna i övriga Skåne och södra Småland. F/DC är en viktig arena för designområdet.

Konsthantverk

Konsthantverket i Malmö karaktäriseras av att många utövare har sin verksamhet utanför Malmö, men säljer sina produkter här. KHVC/Syd har en väl etablerad verksamhet och medverkar i olika samverkansprojekt och -arrangemang för att synliggöra konsthantverket och det finns flera etablerade medlemsföreningar. Det finns många mer eller mindre tillfälliga marknader eller andra möjligheter till försäljning. F/DC är en viktig arena för konsthantverksområdet.

Arkitektur

Arkitekturområdet påverkas av den intensiva stadsutvecklingen i Malmö och Öresundsregionen. Området har en stark och stabil ställning sedan mitten av 1980-talet. Detta har manifesterats genom att den nya befattningen Riksarkitekt och Boverkets nya kontor har placerats i Malmö. F/DC är en viktig arena för arkitekturområdet.

Malmö Stads arbete med KKN

KKN är ett av Malmö Stads sju profilområden. Malmö Stads satsningar på KKN inom framför allt digitala näringar, film och design har skapat en stark potential för upplevelseindustri i Malmö. Sedan 2013 pågår ett strategiskt förvaltningsöverskridande samarbete, *Design Malmö*, mellan Näringslivs-kontoret, Kulturförvaltningen, Gatukontoret och Stadsbyggnadskontoret för att stärka det vidgade designområdet och göra det till ett av stadens profilområden.

Kulturförvaltningen Malmö Stad

Kulturförvaltningen arbetar inte specifikt med områdena mode, design, konsthantverk och arkitektur utan dessa ingår i begreppet Design. KKN är ett av kulturnämndens fem budgetmål för 2018. I budgetmålet ingår att ge aktörer inom kulturella och kreativa näringar goda förutsättningar att etablera sig, verka och utvecklas i Malmö, lyfta fram goda förebilder och inspirerande exempel samt erbjuda spännande kultursommarjobb och praktikplatser till unga Malmöbor. Någon handlingsplan för detta budgetmål är ännu inte färdigställd. Kulturförvaltningens insatser inom KKN sker genom kulturstöd och stipendier samt genom strategiskt samarbete med andra förvaltningar eller med externa parter i form av rapporter och strategier. Kulturnämnden beviljar stöd till olika professionella utövare och verksamheter KKN i Malmö. Kulturförvaltningen ansvarar för arbetet med *Design Malmö*, som är Malmö Stads förvaltningsöverskridande, strategiska arbete inom arkitektur, form och design.

Näringslivskontoret Malmö Stad

Näringslivskontoret Malmö Stad har huvudansvar för profilområdet Kreativa näringar - KKN i Malmö Stad och samarbetar såväl med stadens förvaltningar och bolag som med Region Skåne och andra externa parter. Inom KKN ligger fokus framför allt på Digitala medier, Film, Mode & design samt Spelindustrin. Näringslivskontoret Malmö Stad arbetar inte specifikt med områdena mode, design, konsthantverk och arkitektur utan dessa ingår i begreppet Kreativa näringar. Näringslivskontoret Malmö stad verkar för gränsöverskridande mötesplatser, branschfokuserade kluster och inkubatorer, etc. Man menar att stadens närvaro har betydelse för områdets utveckling. KKN lyfts fram i *Malmö Stads näringslivsprogram 2017–2022* under rubriken *Innovation och växande*. KKN är en av kategorierna i *Malmö Stads Näringslivspris*. Priset delas ut årligen i samband med Malmö Näringslivsgala. Huvudarrangör är Malmö Stad, Almi, AF och Swedbank med Region Skåne, PWC och Vinge som huvudpartners.

Framgångsfaktorer och utmaningar för arbetet med KKN inom mode, design, konsthantverk och arkitektur i Malmö

Framgångsfaktorer

- Duktiga individer som driver frågorna på ett uthålligt och långsiktigt sätt
- Politiker som förstår och inser betydelsen av KKN för Malmö
- Samsyn – alla drar åt samma håll
- Samarbete, kommunikation och dialog
- Långsiktigt, strategiskt arbete
- Förvaltningsöverskridande samarbete
- Tydlig rollfördelning

Utmaningar

- Att orka hålla fast vid långsiktiga satsningar och inte tröttna, så att befintliga aktörer inte flyttar ut och att nya attraheras av Malmö och etablerar sig i här
- Områdets spretighet – många satsningar på olika håll, svårt med överblick.
- Behov av att samla och kommunicera det som gjorts genom åren och därmed befästa KKN:s betydelse för Malmös utveckling och tillväxt - en plattform för samordning och kraftsamling

4.4. Analys och slutsatser av kartläggningen av arbetet med KKN i Stockholm, Göteborg och Malmö

Sektorn KKN får en allt större betydelse för samhället med en tillväxttakt på 5,5 % per år. KKN har betydelse i stadsutvecklingen och påverkar staden genom närvaron av kreativa verksamheter och deras inverkan på stadsmiljön och på medborgarna. KKN har också betydelse för stadens attraktivitet, tillväxt och innovationsförmåga. Det är därför angeläget att arbetet med KKN inom offentlig

verksamhet ska verka för att skapa goda förutsättningar och möjligheter för aktörerna inom delområdena att kunna vara verksamma och vilja stanna i staden.

Förutsättningarna för KKN-området inom mode, design, konsthantverk och arkitektur liknar varandra till många delar i Stockholm, Göteborg och Malmö. Det finns många duktiga och framgångsrika kreatörer och utövare, många offentliga aktörer som verkar för KKN, arenor för delområdena, utbildningar på alla nivåer, nätverk och möjligheter till produktion. Alla tre städerna har en omfattande stadsutveckling och ligger i expansiva regioner. Stockholm Stad, Göteborgs Stad och Malmö Stad arbetar alla med KKN inom mode, design, konsthantverk och arkitektur. Arbetet har pågått olika länge i de tre städerna och ser till vissa delar olika ut, i andra fall finns det sådant som är lika. Gemensamt är att ansvaret för arbetet organisatoriskt är huvudsakligen fördelat mellan näringslivsförvaltningen med fokus på de kulturella näringarna, och kulturförvaltningen med fokus på den konstnärliga och kreativa kärnan. Samarbete sker med andra förvaltningar och bolag samt med externa. Stockholms Stad har arbetat längst med KKN i denna form, i Göteborgs Stad har arbetet med det gemensamma uppdraget mellan näringslivsförvaltning och kulturförvaltning just påbörjats och i Malmö pågår ett sådant sedan 2014, men har inte formaliserats så som i Stockholm. Det finns anledning att bilda ett nätverk och utbyta erfarenheter om arbetet med KKN mellan berörda förvaltningar i de tre städerna.

Kulturlotsen i Stockholm är ett gott exempel på en stödför form som har betydelse för utövarnas behov av tillgång till ateljéer och lokaler. Malmö Stads strategiska arbete med plattformen Design Malmö visar på betydelsen av stadens roll som facilitator för delområdena och dess utövare. Röhsska museet i Göteborg visar på vikten av en dedicerad arena och mötesplats för mode, design, konsthantverk och arkitektur.

Vikten av samsyn, samarbete och samverkan för arbetet med KKN inom delområdena kan inte nog understrykas. Området omfattar många olika aktörer med olika förutsättningar och behov och ter sig spretigt och svåröverskådligt. Behovet av samordning för att kraftsamla och kunna driva frågor inom KKN är tydligt.

Framgångsfaktorerna för arbetet med KKN inom delområdena i Stockholm, Göteborg och Malmö är

- att ständigt involvera, vara i dialog och samverka med delområdenas aktörer och ta till sig vilka deras behov är
- att det finns offentliga aktörer som verkar för KKN på olika sätt utifrån olika uppdrag och perspektiv och som driver frågorna på ett uthålligt och långsiktigt sätt
- att det finns politiker som förstår och inser betydelsen av KKN för samhället
- att det finns ett förvaltningsöverskridande samarbete inom kommunen
- att det finns en god samverkan mellan kommun och region och med externa
- att det finns ett formulerat långsiktigt strategiskt arbete för KKN

Utmaningarna för arbetet med KKN inom delområdena i Stockholm, Göteborg och Malmö är

- att hitta rösterna inom KKN – ett snabbt föränderligt område
- områdets spretighet med många initiativ och satsningar på olika håll, svårt med överblick
- att hitta effektiva och bra arbetssätt som går att applicera på flera delområden trots diversifiering
- att fältet KKN ska kännas angeläget för kulturutövarna
- att anta behovet av samordning inom KKN inom delområdena och befästa dess betydelse för utveckling och tillväxt - en plattform för samordning och kraftsamling
- att hitta sin roll som offentlig aktör, tydliggöra roller, förväntningar och ansvar
- att skapa samsyn, samarbete, kommunikation och dialog – att alla drar åt samma håll
- att ta sig an utövarnas behov av tillgång till lokaler och till rimliga kostnader
- att verka för ett långsiktigt strategiskt arbete med KKN inom mode, design, konsthantverk och arkitektur

Slutsatser

KKN inom mode, design, konsthantverk och arkitektur har betydelse för tillväxt och utveckling av samhället. Det finns goda förutsättningar för en framgångsrik utveckling av området i Stockholm, Göteborg och Malmö. Dialog och samverkan med delområdena och dess aktörer är avgörande, liksom med region, stat och externa parter. I arbetet med området på kommunal nivå finns behov av samordning, ett långsiktigt, strategiskt förvaltningsöverskridande arbete och att synliggöra betydelsen av delområdena inom KKN, både som näringar och som kulturyttringar.

5. Fördjupad aktörsanalys: Framgångsfaktorer, utmaningar och behov inom mode, design, konsthantverk och arkitektur i Göteborg - sammanfattning av intervjuerna

Den fördjupade aktörsanalysen har genomförts dels genom gruppintervjuer med utövare, dels med företrädare för branschorganisationer inom de fyra delområdena mode, design, konsthantverk och arkitektur i Göteborg. Kompletterande intervjuer har genomförts i efterhand med de som kunnat delta vid tillfällena för gruppintervjuerna. Enskilda intervjuer har också genomförts med personer inom offentlig förvaltning och utbildningsområdet i Göteborg samt med företrädare för berörda verksamheter inom Göteborgs Stad. De intervjuade har alla på olika sätt kunskap och erfarenheter som är betydelsefulla utifrån genomlysningens uppdrag.

Genomgående har genomlysningens arbete har tagits emot mycket positivt och det har funnits ett stort engagemang och genuint intresse bland de medverkande. Detta visar sig också i det höga antal personer som ställt upp för intervju.

5.1. Frågeställningar och fokus

Intervjuernas fokus har varit hur att delområdena mode, design, konsthantverk och arkitektur ser ut i Göteborg utifrån ett KKN-perspektiv; förutsättningar, framgångsfaktorer, utmaningar, osv.

5.2. Statistik

Totalt har 66 personer kontaktats för den fördjupade aktörsanalysen, 35 kvinnor och 31 män. 42 personer tackade ja till intervju, 24 kvinnor och 18 män. Könsfördelningen har totalt sett varit förhållandevis jämn, även om det skiljer sig något inom delområdena. Inom respektive delområde ser fördelningen ut som följer:

Modeområdet

Inbjudna 10 / intervjuade 6 – 4 kvinnor/2 män

Designområdet

Inbjudna 17 / intervjuade 12 – 5 kvinnor/7 män

Konsthantverksområdet

Inbjudna 13 / intervjuade 4 – 4 kvinnor/0 män

Arkitekturområdet

Inbjudna 11 / intervjuade 9 – 5 kvinnor/4 män

Andra

Inbjudna 16 / intervjuade 12 – 7 kvinnor/5 män

5.3. Övergripande slutsatser vid intervjuerna

Sammanfattningen fokuserar på sådant som kommit fram vid intervjuerna med aktörerna inom mode, design, konsthantverk och arkitektur i Göteborg som är av betydelse utifrån genomlysningens uppdrag. Här redovisas de synpunkter som återkommit vid flera tillfällen och andra som har kommit upp vid enskilda tillfällen och som är av mer generell karaktär.

Förutsättningar

Respondenterna menar att Göteborg har alla förutsättningar att vara en designstad, allt finns här redan. Det är en bra stad att leva och verka i. Samtidigt finns det en underdogkänsla, man jämför sig ofta med Stockholm. Positionen som Sveriges andrastad erbjuder både möjligheter och utmaningar. Det är nära till världen och Göteborg har många internationella kontakter. Det finns en polarisering bland företagen, antingen är det små företag eller stora. Många väljer att verka i Göteborg på grund av de mjuka värden som finns här, göteborgsidentiteten är viktig. Göteborg är en industriell hub och tillväxtzon och här finns de stora tillverkningsföretagen. Göteborgs intensiva stadsutveckling erbjuder både möjligheter och utmaningar. Det finns en stark kreativ gräsrotsnivå med goda icke-etablerade sammanhang. I Göteborg finns verksamheter som erbjuder goda produktionsmöjligheter.

- *Allt finns här!*
Göteborg är redan en designstad. Allt finns här!
- *En bra stad att verka i*
Göteborg är en levande, bra stad att bo och verka i. Stadens storlek har betydelse. Den är lagom stor med korta avstånd geografiskt.
- *Göteborg som andrastad*
Positionen som andrastad påverkar och jämförelsen Göteborg – Stockholm har sin betydelse. I Göteborg finns en underdogkänsla, lite dåligt självförtroende. Det är både en utmaning och en möjlighet. Göteborg som arbetarstad påverkar också självbilden. Om man flyttar härifrån flyttar man till Stockholm, inte till Malmö.
- *Nära till världen*
Det är nära till Europa och världen. Göteborg är mer synligt internationellt än övriga Sverige. Staden lyfts fram i många internationella sammanhang som en stad som ligger i framkant med stor drivkraft, kompetens och mycket knowhow.
- *Företagen*
Här finns en polarisering genom att företagen i Göteborg företrädesvis är antingen små eller riktigt stora, vilket upplevs som både positivt och en utmaning. Ibland handlar det om att de stora företagen är uppdragsgivare för de små vilket skapar möjligheter. I andra fall upplevs de stora företagen som ett hinder för att de små företagen ska få uppdrag och kunna utvecklas. Förutsättningarna är helt olika mellan små och stora företag. Det finns en viss avsaknad av mellanstora företag.
- *Andra värden i Göteborg*
Många aktörer har en verksamhet som är geografiskt oberoende och verkar på internationella marknader. Man skulle kunna ha sin verksamhet nästan var som helst, men väljer medvetet Göteborg på grund av andra, mjuka värden. I vissa fall är det en del av identiteten att man är just ett Göteborgsföretag.
- *Tillverkningsindustrins betydelse*
Göteborg som industriell hub, en stark industriell tillväxtzon och närheten till tillverkningsindustrin har stor betydelse. Här finns starka företag kopplade till designområdet – t ex Volvo, Hasselblad.
- *Göteborgs språng*
Göteborgs intensiva stadsutveckling påverkar och erbjuder både möjligheter och utmaningar. Just nu en utveckling som kan gå åt olika håll – både företagsklimat och hur staden växer, vilket är svårt att överblicka i nuläget. Gentrifieringen av staden påverkar också.

- *Kreativa sammanhang*
I Göteborg finns en stark gräsrotsnivå med goda icke-etablerade sammanhang att verka i, vilket stimulerar kreativiteten och skapar en känsla av att allt är möjligt.
- *Produktionsmöjligheter*
Konstepidemin, Sockerbruket, KKV och Saltet på Ringön är exempel på verksamheter som på olika sätt bidrar till möjligheterna att vara verksam i Göteborg, inte minst för start-ups och småskalig verksamhet.

Framgångsfaktorer

Respondenterna menar att det finns stor kompetens och hög konstnärlig nivå bland utövarna i Göteborg. Staden har ett strategiskt läge i skärningspunkten mellan Oslo, Stockholm och Köpenhamn. Här finns ett öppet, inkluderande, kreativt klimat. Det är lätt att samarbeta. Det finns många nätverk, både formaliserade och mer spontana. Man menar att det finns en stabilitet som skapar kontinuitet som beror på låg personalomsättning, man vill inte flytta härifrån. Utbildningarna på alla nivåer har stor betydelse. Här finns olika arenor för mode, design, konsthantverk och arkitektur, exempelvis Röhsska museet.

- *Stor kompetens och hög konstnärlig nivå*
I Göteborg finns många duktiga och framgångsrika aktörer, med en hög konstnärlig nivå, stor kompetens och mycket know-how. Många aktörer är verksamma på den internationella arenan, vilket upplevs som en möjlighet för Göteborg.
- *Strategiskt läge*
Göteborg har ett strategiskt extremt bra läge mitt i skärningspunkten Oslo – Stockholm – Köpenhamn.
- *Ett öppet och kreativt klimat*
I Göteborg finns ett positivt, öppet, generöst och kreativt klimat, med samarbeten och samverkan mellan olika aktörer och kompetenser, positiv sida av konkurrens. Här finns en generös inställning och en stor tolerans för rookies, de som är nya. Det finns ingen ”karriärhets”, utan alla får plats och det är lätt för de som kommer långt ifrån att etablera sig. ”I Göteborg räknas insidan mer än utsidan, som i Köpenhamn”.
- *Nätverken*
Det finns många nätverk för delområdenas aktörer i Göteborg – både formaliserade och mer spontana. Dessa är mycket betydelsefulla för många och lyfts fram som en viktig framgångsfaktor. Det finns också andra forum för samverkan där man kan knyta kontakter med andra branscher, exempelvis Handelskammarens nätverksträffar.
- *Stabilitet och kontinuitet*
Det finns en uthållighet i Göteborg – man jobbar på, stannar och flyttar inte sin verksamhet till Stockholm. Det är också en låg personalomsättning, vilket skapar kontinuitet och stabilitet i verksamheten. I Göteborg upplever man att det inte finns så många arrangemang, forum och event som kan distrahera, som i Stockholm.
- *Utbildningarnas betydelse*
I Göteborg och dess direkta närhet finns utbildningar på alla nivåer, från förberedande till master-nivå. Utbildningarna upplevs vara av mycket hög kvalitet och de har stor betydelse för delområdenas aktörer. Många som verkar inom delområdena i Göteborg har gått sin utbildning här. Utbildningarna är också arbetsgivare eller uppdragsgivare åt många av utövarna inom delområdena.

- *Arenor*
Röhsska museet, Sveriges enda specialmuseum för mode, design och konstslöjd, framhålls som en viktig framgångsfaktor, liksom världens största designpris *Torsten och Wanja Söderbergs pris*, som delas ut genom Röhsska museet, Designfestivalen *Open Week* som initierades av HDK 2017 samt *Stadstriennalen* är också manifestationer som ses som viktiga för delområdena och för att lyfta fram Göteborg som ”designstad”. Svenska Mässan är en annan arena som nämnts i sammanhanget.

Utmaningar

Mode, design, konsthantverk och arkitektur är konjunkturberoende branscher. Göteborgs ”lillebrorskomplex” gentemot Stockholm skapar dåligt självförtroende. Det som finns i Göteborg upplevs inte vara tillräckligt synligt lokalt, regionalt och nationellt. Synligheten internationellt är bättre. Höjda hyresnivåer och ökade lokalkostnader är ett problem för många aktörer. Det är viktigt att attrahera talanger till Göteborg och få dem att stanna kvar. De stora företagen borde satsa mer på att stärka den lokala scenen genom att använda lokal kompetens. Nätverken kan ibland upplevas som slutna eller inte så angelägna. Polariseringen mellan små och stora företag begränsar möjligheter till ”sidokarriär”. Vad gäller integration och inkludering finns det mycket att göra för att ta vara på de talanger som finns oavsett bakgrund eller kön. Det är viktigt att verka för ett långsiktigt hållbart samhälle, men det kan vara svårt för ett litet företag att ställa om sin verksamhet.

- *Konjunktorens betydelse*
Delområdenas aktörer är alla verksamma inom områden som är konjunkturberoende och känsliga.
- *”Lillebrorskomplexet” – Göteborg som andrastad*
I många fall lyfts upplevelsen av att man i Göteborg inte har så gott självförtroende, vilket i stor utsträckning hänförs till positionen som andrastad. Man jämför sig hela tiden med Stockholm och lider av ett ”lillebrorskomplex”. Det nämns också det kan finnas en provinsial inställning i Göteborg. Samtidigt konstateras att positionen som andrastad i många fall är en utmärkt position för framgång med många framgångsrika internationella exempel, New York, Barcelona, m fl. Att vända Göteborgs position som andrastad till något positivt är både en utmaning och en möjlighet som det upplevs vara dags att ta sig an. Alla förutsättningar finns på plats.
- *Synlighet*
Det som finns i Göteborg upplevs inte vara tillräckligt synligt lokalt, regionalt och nationellt. Däremot lyfts Göteborg ofta fram i internationella sammanhang som en stad med stor kompetens, potential och en stark tillväxt och som ett intressant besöksmål. Lokala media lyfter inte fram allt det kreativa, positiva som finns i Göteborg, att det är en bra plats att växa på. Nationella media och magasinerna är företrädesvis baserade i Stockholm, vilket betyder att de inte i någon större utsträckning lyfter fram det som finns i övriga landet. Många aktörer i Göteborg kämpar mot varandra för att synas – vilket kan skapa en konkurrens som inte är så konstruktiv. Det saknas också en fungerande infrastruktur med en diskussion och ett samtal om konst och kultur. Det är också viktigt att Göteborgs Stad i olika sammanhang lyfter fram och synliggör de aktörer som finns inom delområdena i Göteborg. Att det finns en stolthet över det som finns här. Marknadsföring via sociala medier har försvårats med nya regler och kostnader, något som påverkar de mindre aktörerna.
- *Lokaler*
Möjligheten att ha adekvata lokaler för sin verksamhet är avgörande för aktörerna. Situationen med höjda hyresnivåer och ökade lokalkostnader är en utmaning för många. Tillgång till lokaler påverkas av den starka stadsomvandlingen och gentriferingen i Göteborg. Det är svårt att hitta lokaler för att skapa mötesplatser – storlek och tillgänglighet är avgörande faktorer.

- *Förutsättningar för företagande*
Svårigheter att försörja sig på det kreativa gör att många lämnar det man utbildat sig till och jobbar med annat eller försörjer sig på brödjobb. Synen på företagande bland utövare är komplicerad, framför allt bland små aktörer. Man är ovillig att bli ”kommersiell” i meningen ”sälja” ut sin konstnärliga kompetens, samtidigt som man vill kunna leva på sin kreativitet. Utbildningarna upplevs inte ge tillräcklig kunskap om och förberedelse för hur man ska kunna leva på det man utbildat sig för när man kommer ut. Samtidigt tvingas många starta eget efter avslutad utbildning.
- *Rekrytering och återväxt*
En viktig fråga för många aktörer är rekrytering; hur man kan attrahera talanger till Göteborg och få dem att stanna kvar här. Bristen på halvstora företag gör att det i många fall är svårt att göra sidokarriär och utvecklas. Då tvingas man istället att flytta härifrån – många gånger till Stockholm. Det upplevs som viktigt att få in yngre i designbranschen och goda relationer mellan branschen och utbildningarna framhålls som en förutsättning för detta. HDK kan ibland upplevas som introvert – ”design för designens egen skull”.
- *Stärka den lokala scenen*
De stora företagen är viktiga uppdragsgivare för delområdenas aktörer, inte minst tillverkningsindustrin. Samtidigt menar respondenterna att det finns en outnyttjad potential som uppdragsgivare hos de företag inom delområdena som växt sig stora att bidra till att stärka och utveckla den lokala scenen, genom att i första hand använda sig av den kompetens som finns i Göteborg. – Allt finns i Göteborg!
- *Digitaliseringens betydelse*
Digitaliseringen påverkar alla delområden och ger både möjligheter och utmaningar. Den innebär bland annat förändrade konsumtionsmönster, fler försäljningskanaler, enklare marknadsföring, nya produktionsprocesser, smartare verktyg.
- *Nätverken*
Nätverkssituationen inom de olika delområdena ser olika ut. Inom några delområden är det gott om nätverk och samarbeten medan det i andra fall är svårare att hitta relevanta sammanhang. Respondenterna menar att det kan vara svårt att nätverka i större sammanhang då ”den kritiska massan inom delområdet i Göteborg är för liten” och nätverken man har behov av finns internationellt. Det upplevs inte finnas så många beröringspunkter mellan de stora företagen och de små, vilket gör att det kan vara svårt att hitta relevanta nätverk eller forum. Situationen av att ”alla jobbar på” kan också göra att det inte känns så viktigt eller intressant att söka sig till de nätverk som finns.
- *Karriärmöjligheter*
Situationen med antingen stora företag eller små gör att det upplevs finnas begränsade möjligheter att utvecklas, att kunna göra sido-karriär eller avancera in-house i Göteborg. Man tvingas i så fall flytta till Stockholm eller, om man väljer att stanna i Göteborg, inte ha samma möjlighet att utvecklas eller göra den karriär som man önskar
- *Integration och inkludering*
När det gäller integrering upplevs delområdena huvudsakligen som ”vita”. Det tenderar också att finnas en uppdelning i kvinnligt/manligt mellan delområdena. Mode och konsthantverk har fler kvinnliga utövare medan arkitektur och design upplevs som mer manligt dominerade. Det är viktigt att ta vara på talanger oavsett bakgrund eller kön och skapa möjligheter för dessa, annars riskerar man att viktig kompetens försvinner från Göteborg– framför allt till Stockholm. Ett mer inkluderande förhållningssätt efterfrågas. Det kan ibland upplevas som svårt att ”komma in” i Göteborg, exempelvis om man inte har gått sin utbildning här. Det finns också en tendens att inte lyssna på ”sina egna”, de som finns här, utan att man är mer

lyhörd för de som kommer utifrån.

- *Ett långsiktigt hållbart samhälle*

Ett hållbart samhälle är en stor utmaning för delområdena, hur man ställer om till en hållbar produktion och verksamhet. HDK utbildar sina studenter i kritisk design med syfte att designområdet mer ska bidra till ett långsiktigt hållbart samhälle än till ett konsumtions-samhälle. ”Vi behöver inte fler produkter”. Det kan dock vara svårt för ett litet företag att, samtidigt som man ska vara verksam och klara det vardagliga kunna utveckla nya metoder och ställa om till en mer hållbar produktion.

Behov

Många respondenter upplever att det är svårt att överblicka och förstå Göteborgs Stad, man saknar en vision. Man upplever också att relationen mellan Göteborgs Stad och Västra Götalandsregionen är otydlig. Det finns behov av en samordnande funktion och en arena/mötesplats för delområdena i Göteborg. Adekvata lokaler till rimliga kostnader efterfrågas. Göteborg borde ha evenemang med höjd och kvalitet inom mode, design, konsthantverk och arkitektur. Många upplever svårigheter att få kulturstöd för utveckling av den konstnärliga kärnan i sin verksamhet. Vikten av att synliggöra det vidgade designområdets betydelse för vår tillvaro och våra liv lyfts fram av flera respondenter. Praktikplatser inom fler branscher än i arkitekturbranschen önskas för ökade möjligheter att få erfarenhet och breddad kompetens.

- *Göteborgs Stad*

Göteborg/Göteborgs Stad upplevs som svårt att överblicka och förstå. Det händer mycket men man upplever inte att det finns en övergripande ”vision”, utan det känns uppdelat och splittrat utan kontakt mellan delarna. Relationen mellan Göteborgs Stad och Västra Götalandsregionen upplevs som otydlig och svårhanterad. Detta påverkar delområdena och mer samsyn och kontakter mellan olika aktörer, områden och förvaltningar på tvärs efterfrågas. Ett större samarbete mellan designbranscherna är också önskvärt. Det känns viktigt att även fåmansföretagen kan känna att de hör till.

- *En samordnande funktion*

Det finns ett behov av en samordnande och sammanhållande kraft för delområdena i Göteborg. Behovet av en fysisk arena/mötesplats för mode, design, konsthantverk och arkitektur upplevs som en central fråga.

Lokaler

- Tillgång till adekvata lokaler till rimliga kostnader är en central fråga för delområdenas aktörer. Läget i Göteborg innebär att lokalkostnader och hyresnivåer upplevs som alltför höga för framför allt de små utövarna. I andra fall försvinner lämpliga lokaler på grund av att byggnader exempelvis ”lyxrenoveras” och omvandlas till bostadsrätter eller kontor alternativt rivs och tvingar aktörer att flytta till mindre lämpliga lokaler eller flytta utanför Göteborg.

- *Evenemang*

Det saknas evenemang med höjd och kvalitet inom delområdena, både på nationell och internationell nivå och både för branscherna och för allmänheten, menar respondenterna. Göteborg som evenemangsstad har här en hittills stor outnyttjad potential.

- *Kulturstöd*

Möjligheten för aktörerna inom de olika delområdena att få kulturstöd efterfrågas, och då med fokus på att utveckla den konstnärliga kärnan, att få möjlighet att utvecklas och testa nya uttryck. Det är idag få av aktörerna inom delområdena som har möjlighet att få kulturstöd.

- *Designområdets betydelse*

Det vidgade designområdet (mode, design, konsthantverk, arkitektur) påverkar på ett

genomgående sätt vår tillvaro och hur vi organiserar vårt samhälle. Här menar man finns ett behov av att synliggöra det vidgade designområdets betydelse för vår tillvaro och våra liv – för ett långsiktigt hållbart samhälle.

- *Möjligheter till ökade erfarenheter och kompetens*
Möjligheterna är begränsade att ”hoppa runt” mellan olika företag i Göteborg för att skaffa sig erfarenhet och breddad kompetens. Praktikplatser som kan skapa möjlighet till jobb direkt efter utbildning efterfrågas. Inom arkitekturbranschen finns det upparbetade kanaler och system för praktikplatser. Det är önskvärt med praktikplatser inom fler delområden.

Andra synpunkter

- *Ett designkvarter*
Skapa ett designkvarter genom att sammanföra Röhsska museet och HDKS:s lokaler när utbildningen flyttar ut. Här kan finns plats för ateljéer, verkstäder och residens för konsthantverkare och designer. Koppla till Röhsska museets verksamhet.

6. Genomlysningens analys och slutsatser

I Göteborg finns alla förutsättningar och parametrar inom mode, design, konsthantverk och arkitektur som krävs för att stärka och utveckla KKN inom delområdena och vara en designstad. Allt finns här redan: aktörer, arenor, uppdragsgivare och utbildningar. Det som behövs är att samordna och kraftsamla området för att synliggöra allt som finns, driva frågorna och stärka delområdena och sektorn KKN. Detta bidrar till att stärka och utveckla Göteborg som en attraktiv stad att bo, verka i och besöka.

Allt finns i Göteborg

- Duktiga och framgångsrika aktörer
- Arenor på lokal, regional och nationell nivå
- En framgångsrik, kreativ stad och en region i stark utveckling
- En kreativ gräsrotskultur
- Ett gott internationellt rykte
- Ett starkt och dynamiskt näringsliv
- Utbildningar på alla nivåer

Vad bör göras?

- Samordning och kraftsamling för delområdena inom KKN
- Synliggöra allt som finns
- Växla upp Göteborgs position som andrastad – ökat självförtroende
- Lyfta fram Göteborg som staden för produktion
- Tvärsektorieella och förvaltningsövergripande samarbeten såväl inom Göteborgs Stad som med externa parter
- Ett gemensamt arbetssätt för KKN inom Göteborgs Stad med tydliga avgränsningar i det gemensamma uppdraget utifrån respektive ansvarsområde
- Identifiera insatser från stadens sida som långsiktigt kan stärka KKN. Prioritera utifrån vad som har betydelse för staden med utgångspunkt i styrande dokument
- Tydliggöra vad KKN betyder för kulturutövarna – ”utan en konstnärlig kärna med hög kvalitet blir det ingen business”

7. Genomlysningens rekommendationer

Utifrån den samlade bild som framkommit under arbetets gång har genomlysningen formulerat fyra rekommendationer för det fortsatta arbetet med KKN inom mode, design, konsthantverk och arkitektur i Göteborg.

1. Ett gemensamt förvaltningsöverskridande arbetssätt för KKN inom delområdena

Ett gemensamt uppdrag att stärka och utveckla KKN inom mode, design, konsthantverk och arkitektur förutsätter ett gemensamt förvaltningsöverskridande arbetssätt med tydlig rollfördelning. Det skapar förutsättningar för samsyn och samverkan såväl inom staden, med Göteborgsregionen och VGR som med externa parter och tvärspektoriellt – att alla drar åt samma håll. Genomlysningen rekommenderar att ett gemensamt arbetssätt med tydlig rollfördelning tas fram tillsammans med BRG.

2. En handlingsplan för arbetet med KKN inom delområdena

För ett långsiktigt strategiskt arbete med KKN inom mode, design, konsthantverk och arkitektur krävs en vision och en tidsatt handlingsplan med tydliga mål. Det är viktigare att ringa in och genomföra ett par strategiskt viktiga insatser som gör intryck och avtryck än att försöka göra allt på en gång. Genomlysningen rekommenderar framtagande av en treårig handlingsplan med mätbara mål och delmål och att utvärdering och uppföljning genomförs enligt tidplan.

3. Behovet av samordning och stärk Röhsska museets roll som nationell mötesplats för design och konsthantverk

Behovet av samordning för kraftsamling, en plattform för att driva frågor och synliggöra delområdena är återkommande och angeläget. Röhsska museet har från 2018 ett statligt uppdrag att utveckla en mötesplats för konsthantverk och design och samverka med relevanta lokal, regionala och nationella aktörer för området. Genomlysningen rekommenderar att Röhsska museet stärks i sin roll som nationell mötesplats för design och konsthantverk utifrån sitt statliga uppdrag. Detta har tydlig bäring på intentionerna i regeringens proposition *Gestaltad livsmiljö*.

4. Lokalfrågan och hyresnivåerna

Tillgång till lokaler med rimliga kostnader och hyresnivåer är avgörande för många utövare inom delområdena. Genomlysningen rekommenderar att undersöka möjligheten att införa en motsvarande stödför i Göteborg som Stockholm Stads Kulturlots.

”Att ständigt involvera näringen och dess aktörer och lyssna till vari deras behov består”

Bilaga

Källor

Intervjuer/kontakter

Göteborg

Business Region Göteborg (BRG)

- Rasmus Heyman, ADA
- Karin Persson, ADA, ModebranschGBG
- Matilda Lindvall, Saltet på Ringön
- Anna Svendsdotter Dimle, Brewhouse

Göteborgs Stad

- Axel Grimlund, Kulturförvaltningen
- Cornelia Lönnroth, Stadsledningskontoret
- Kerste Broberg, Kulturförvaltningen
- Mikael Nanfeldt, Kulturförvaltningen
- Nina Due, Röhsska museet
- Björn Siesjö, Stadsbyggnadskontoret
- Kristoffer Nilsson, Stadsbyggnadskontoret

Mode

- Rickard Lindqvist, Atacac
- Ali Davoodi, Fresh Fish, Miksajo
- Maria Svensson, Maska
- Sofia Höfvner Skogh, Tillskärarakademin
- Elisabeth Synnes, Jumperfabriken

Design

- Mattias Rask, Á la London Designmarknad
- Therese Aronsson, Á la London Designmarknad
- Helena Svärd, AOKI
- Oskar Guth, Cliff Design
- Lisa Alm, Designkanalen/Valentin & Byhr
- Johan Peitz, Ghost Studio
- Andreas Kittel, Happy F&B
- Mårten Jonsson, MJM Interactive
- Fredrik Örneblad, The Game Incubator Gothenburg
- Christian Riedl, The Game Incubator Gothenburg

Konsthantverk

- Eva Zethraeus, keramiker
- Helena Hansson, universitetsadjunkt HDK, fd projektledare Folk o form
- Maria Kreutz, KHVC Gbg
- Katarina Karlsson, Läns hemslöjds konsulent/Fritidsagenturen

Arkitektur

- Per Nadén, Nadén Arkitektur AB, Föreningsgatan 2
- Naima Callenberg, Agnes Gidstam. Studio Nock
- Mattias Gunneflo, Sveriges Arkitekter Västra Götaland, Formpilot
- Samuel Michaelsson, White Arkitekter/Paper-Plattform för Architectural Projects and Research
- Jenny Ahlbäck, Johanna Malcus, YAAM Art & Architecture

Andra

- Stefano d'Elia, CTH Arkitektur & samhällsbyggnad
- Kia Bengtsson Ekström, CTH Arkitektur & samhällsbyggnad
- Mats Björkin, GU/Institutionen för kulturvetenskaper
- Ulf Dalnäs, GU/HDK
- Lisbeth Svengren, GU/HDK/Handelshögskolan: Business and Design Lab
- Anna Elzer Oscarson, Svensk Form Väst
- Anna-Stina Lindén Ivarsson, Svensk Form Väst
- Mia Leterius, Visual Arena Lindholmen

Västra Götalandsregionen

- Ylva Gustavsson, Koncernavdelning kultur, Koncernkontoret

Malmö

Malmö Stad

- Anna Boreson, Kulturförvaltningen
- Stefan Månsson, Näringslivskontoret
- Caroline Lebongoat, Kulturförvaltningen

Stockholm

Stockholms stad

- Anna Rygård, Kulturförvaltningen
- Julika Lamberth, Invest Stockholm

Andra

- Johanna Pihl, StartUp Stockholm

Dokument i urval

Göteborg

- *30 teser om hur vi bygger Göteborg*, Stadsbyggnadskontoret, Göteborgs Stad 2017
- *Företagande i Göteborgsregionen 2017*, Business Region Göteborg
- *Göteborgs Stads kulturprogram*. KF 2013
- *Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program 2018-2035*. Remiss 2017
- *Inventering av kulturvärden i KKA. Pilotarbete Kortedala*. Kulturstrategiska avdelningen, Kulturförvaltningen, Göteborgs Stad 2017
- *Göteborgs modebransch – en underdog eller ett modelejon?* Rapport och kartläggning 2017, ADA Sweden
- *Platsar kulturen i den nya staden? Fria kulturutövares perspektiv på kulturens och kulturarvets roll i den hållbara staden*. Göteborgs Stadsmuseum, Handelshögskolan/GU, Mistra Urban Futures, 2017
- *Utvärdering av programmet för kulturella och kreativa näringar*. Rapport, Västra Götalandsregionen 2017
- *Västra Götalandsregionens handlingsprogram för kulturella och kreativa näringar 2014-2016*. Västra Götalandsregionen 2013
- *Do it! – Plattform för gränsöverskridande samarbeten inom formområdet i Västra Götaland*. Förstudie 2012. KHVC, Slöjd i Väst, ADA
- *Nya kommersiella arenor*. Projektrapport gällande nya kommersiella arenor i storstadsmiljö inom slöjd, konsthantverk, design samt för konsumenter, KHVC, Slöjd i Väst 2013
- *Den textila modeindustrin i Göteborgsregionen. En kartläggning*. Business Region Göteborg 2008
- *Reklamen är livsviktig*. ADA, Centrum för konsumtionsvetenskap vid Göteborgs Universitet 2007
- *Designstad Göteborg!? - Genomlysning av design och konsthantverk i Göteborg*. Göteborgs Kulturförvaltning 2003

- *Örnarna och myrstacken – vad vet vi om kulturnäringsarna?* Nätverkstan 2013

Malmö

- *Nämndsmål för kulturnämnden 2018*, Malmö Stad
- *Ett starkt och hållbart näringsliv - näringslivsprogram för ökad tillväxt, fler växande företag och jobb för Malmöbor, 2017-2022*, Malmö Stad
- *Innehållsinnovation och internationell tillväxt i kreativa näringar*, rapport 2015 Kreativ Sektor
- *Kulturella och kreativa näringar i Skåne*. Sweco Society, rapport 2016.
- *Regional kulturplan för Skåne 2016-2019*, Region Skåne
- *Skåne – Europas mest innovativa region 2020 - Kulturella och kreativa näringar*, Region Skåne
- *doLab – En förstudie kring hur designkompetens kan användas för att öka innovation och hållbar tillväxt i Skåne*, SVID, 2014
- *Designing Malmö Designing Life – en förstudie om hur design kan bli ett profilområde för Malmö*, Malmö stad, 2013
- *SPOK – Samtida produktion och konsumtion*

Stockholm

- *Förstudie av infrastruktur för konstproduktion i Stockholmsregionen*. Transit Kulturinkubator 2017
- *Ateljéstrategi 2017-2020. Förslag till strategi för Stockholms stads ateljéutbyggnad*. TU, Kulturförvaltningen / Fastighetskontoret, Stockholms Stad. Dnr (1.1/3258/2016) / Dnr 2.6-190/2016
- *Stockholms kreativa ekonomi. Kulturella och kreativa sektorn i Stockholms län*. Volante Research, rapport 2016:01
- *Handlingsplan Kreativa Stockholm – förslag till handlingsplan för kulturella och kreativa näringar i Stockholmsregionen*. Botkyrka kommun 2012

Övriga dokument

- *Politik för Gestaltad livsmiljö*, Regeringens proposition 2017/18:110
- *Gestaltad livsmiljö – Ny politik för arkitektur, form och design*. Regeringens betänkande SOU 2015:88
- *Kreametern*, 2017, Tillväxtverket rapport 0233
- *Nationell Agenda för företagsutveckling av området slöjd, konsthantverk och småskalig designproduktion*, 2016, KHVC, Nämnden för hemslöjdsfrågor, Svensk Form, Sveriges Designer, KRO/KIF samt Tillväxtverket
- *Politik för gestaltad livsmiljö*, Regeringens proposition 2017/18:110
- *Slöjd Business – Slöjden, hantverk och företagande*, Nämnden för hemslöjdsfrågor 2013
- *Slöjden som näringsgren*, NUTEK 2008
- *Upplev kultur var dag*, rapport 2015, Landstinget Dalarna, Landstinget Västernorrland, Region Örebro Län, Sveriges Arkitekter, Svensk Form, Design Västernorrland

Digitala källor i urval

Göteborg

- <http://byrasamarbetet.se/>
- <https://brewhouse.se/inkubator/>
- <https://creativemornings.com/cities/gbg>
- <https://film.lindholmen.se/branschutveckling/spelinkubatorn>
- <http://goteborg.se/wps/portal/start/kultur-och-fritid/bidrag--stipendier--foreningar>
- <https://happy.fb.se>
- <https://konstepidemin.se/kontakt/>
- <https://medierochdemokrati.lindholmen.se/spel>
- www.adasweden.se
- www.aeo-studio.com
- www.businessregiongoteborg.se/sv/branscher-i-fokus/kulturella-och-kreativa-naringar/
- www.cliffdesign.com
- www.ea.com/sv-se/news/tour-the-ea-ghost-games-studio
- www.fourgallery.com/
- www.grkom.se
- www.khvc.se
- www.lerverk.se
- www.shiftdesign.se
- www.sintra.se
- www.tillskararkademin.se
- www.vgregion.se/regional-utveckling/program/kulturella-och-kreativa-naringar/
- www.vgregion.se/regional-utveckling/verksamhetsomraden/forskning-och-innovation/inkubatorer-och-science-parks/
- www.yesboxgoteborg.se

Malmö

- <http://malmo.se/designmalmo>
- www.formdesigncenter.com
- www.malmobusiness.com/malmos-profilomraden/kreativa-naringar/
- www.mediaevolution.se
- www.meetup.com
- www.minc.se
- www.mittmollan.se/
- www.svid.se/sv/Om-SVID/Vad-vi-gor/Avslutade-projekt-och-aktiviteter/Expandera-XL
- www.svid.se/sv/Om-SVID/Vad-vi-gor/Avslutade-projekt-och-aktiviteter/Expandera

Stockholm

- <http://openlabsthlm.se>
- <http://vaxer.stockholm.se/omraden/telefonplan/>
- <https://toolspace.se/>
- www.changershub.se
- www.fashionweek.se
- www.investstockholm.com
- www.konsthuset.com
- www.kulturradet.se/EU_Kulturprogram/Nyheter/2017/Stockholm-ar-Europas-attonde-mest-kulturella-stad/
- www.makerspace.se
- www.startupstockholm.se
- www.stockholm.se/KulturFritid/Stod/
- www.stockholmdesignweek.com
- www.stockholmtech.se

- www.subtopia.se/utvecklas/inkubator-klump-subtopia/

Övrigt

- http://borasregionen.se/bdh_filearea/Kulturplan_Borasregionen_2016-2019
- designregionsweden.se
- designsweden.org
- ink-boras.se/fashionink/
- kreativsektor.se
- textilefashioncenter.se
- www.europaportalen.se/tema/kultur
- www.regeringen.se/remisser/2015/12/remiss-sou-201588-gestaltad-livsmiljo/
- www.regeringen.se/rattsdokument/proposition/2018/02/prop.-201718110/
- www.vgregion.se/regional-utveckling/program/kulturella-och-kreativa-naringar/
- www.svenskform.se
- www.tillvaxtverket.se

